LISTY

OSTRAVSKÉ UNIVERZITY

ÚNOR 06 ČÍSLO 2 ROČNÍK 14

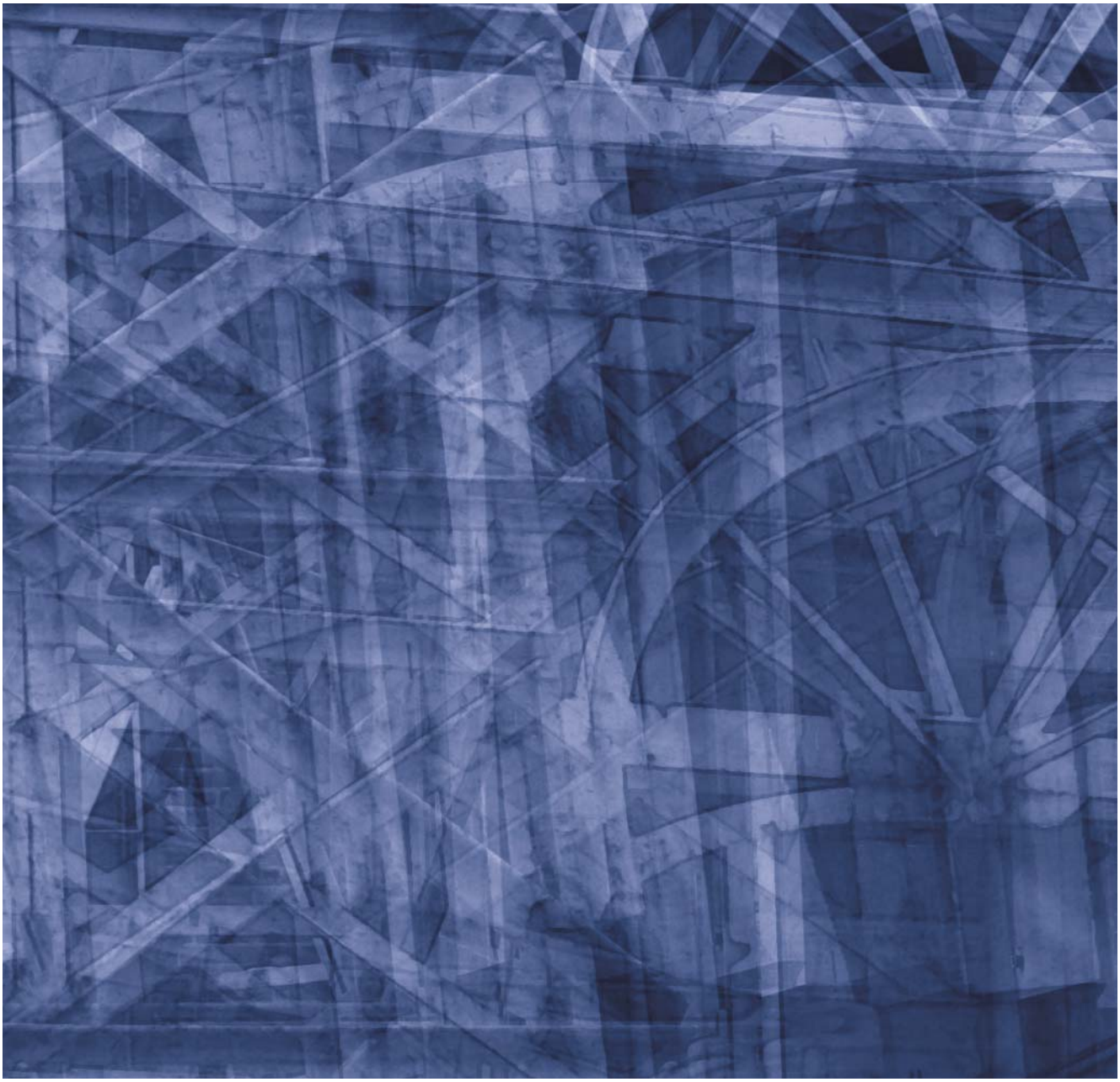

Pavel Noga 2006

Slavnostní koncert (2) OU do areálu Karolíny! (4) Doc. Mrhač slaví jubilea (6) Zájem o studium na ZSF roste (8) Tvrdý dotek života (9) Barevná lyrika Milana Cieslara (11) Starověký elixír mládí (12) Ze zápisníku našich zahraničních stážistů (16) Růžovými brýlemi Miriam Prokešové (17) Slunečnice se diví (19)

Nechť studuje kdokoliv, kdekoliv a kdykoliv!

V dnešní době by nikdo neměl být diskriminován nebo mít odepřen přístup ke vzdělání a k informacím jen z důvodu určitého zdravotního znevýhodnění. Zkusme se však zamyslet nad realitou. Primárně je vše vytvářeno pro populaci bez handicapu, vše, co je pro nás běžné, může činit lidem s odlišnými potřebami větší či menší problémy. Pro mnohé samozřejmá věc, jako je studium na vysoké škole, je pro jiné takřka nedostupné jen kvůli jejich pozměněným nárokům či neznalosti problematiky na straně „zdravé“ populace. Společností navíc stále kolují různé předsudky a mýty.

Po vzoru světových univerzit zrodil se na akademické půdě nápad a posléze se otevřela i cesta. V rámci dílčí části projektu ESF operačního programu Rozvoje lidských zdrojů č. CZ.04.1.03/3.2,.15.1/0007 řeší Ekonomická fakulta VŠB spolu s partnery projekt „Informační a komunikační technologie jako nástroj pro rozvoj systému, struktury a kvality vzdělávání“ aneb „Nechť studuje kdokoliv, kdekoliv a kdykoliv!“ Partnery v řešení projektu jsou Přírodovědecká fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, Fakulta informačních technologií Masarykovy univerzity v Brně, Obchodně podnikatelská fakulta Slezské univerzity v Opavě a občanské sdružení Kafira.

Jedna dílčí část projektu směřuje k vybudování centra pro handicapované, dále jen „Centra“, jehož činnost se v první fázi soustředí na postižení zrakové. Toto centrum je budováno na Ekonomické fakultě VŠB. Cílem činnosti budovaného „Centra“ je zpřístupnění vysokoškolského studia zrakově postiženým, k čemuž patří nejen práce informačních technologií týkající se úpravy řídicího vzdělávacího systému Moodle, ale rovněž osvěta mezi tvůrci kurzů, pedagogy i stávajícími studenty. Vyhovět některým potřebám a požadavkům ze strany handicapovaných totiž není složité, je jen třeba o nich vědět a porozumět jim.

V současné době v této dílčí oblasti projektu jsme informovali cílovou skupinu zrakově handicapovaných středoškoláků, ale i pracovníků školství, očních klinik a dalších institucí. Informační materiály o možnosti podpory byly rozeslány pracovníkům různých center pro zrakově postižené, publikovány na www určených (nejen) osobám se zrakovým postižením, proběhla osobní setkání, byli kontaktováni potencionální uchazeči o studium. V další fázi bude vytvářena podpora, a to jak organizační, technická, metodologická a personální, tak i individuální podpora studujících a samozřejmě také přizpůsobování elektronického studijního prostředí.

Z oslav 15. výročí vzniku Ostravské univerzity 1991–2006

Slavnostní koncert

Ve středu 11. ledna 2006 se uskutečnil v Domě kultury města Ostravy slavnostní koncert, který se konal u příležitosti zahájení oslav 15. výročí vzniku Ostravské univerzity.

Rektor OU zahajuje koncert

Jedním ze studijních oborů, které vznikly zároveň s novou univerzitou, bylo studium hudebního interpretačního umění – zpočátku na půdě umělecko-pedagogické katedry, která byla součástí Pedagogické fakulty. Od roku 2001 začala výuka na Institutu pro umělecká studia, který se tak stal samostatnou součástí Ostravské univerzity. Během krátké doby 15 let dosáhla tato umělecká škola vynikajících výsledků. Řada jejích absolventů působí dnes na významných místech sólistů, komorních hráčů, koncertních mistrů nebo pedagogů v České republice i v zahraničí.

Dokladem vysoké úrovně studia na Institutu pro umělecká studia OU byl nepochybně i tento koncert, na kterém jako sólisté vystoupili jak studenti (laureáti mezinárodních soutěží), tak i pedagogové naší školy, kteří patří k předním osobnostem hudební kultury v našem regionu. Jmenovitě to byli Martina Bačová – housle, Marek Smetka – klarinet, sólistka opery Národního divadla moravskoslezského a dvojnásobná nositelka Ceny Thálie Eva Dřízgová-Jirušová – soprán a sólista Komické opery v Berlíně Klemens Slowioczek – bas. Všechny sólisty doprovázela

Zcela zaplněný koncertní sál

Janáčkova filharmonie Ostrava pod vedením hostujícího dirigenta Jaroslava Brycha.

Celý koncert zahájil rektor OU – doc. RNDr. Vladimír Baar, CSc., který během svého úvodního proslovu upozornil a současně pozval všechny přítomné na další akce týkající se právě oslav 15. výročí založení OU.

EVA DŘÍZGOVÁ-JIRUŠOVÁ A KLEMENS SLOWIOCZEK

Dramaturgicky byl koncert postaven na virtuózních instrumentálních skladbách A. Dvořáka (Mazurek pro housle a orchestr) a G. Rossiniho (Variace pro klarinet a orchestr) a na oblíbených pěveckých operních áriích a duetech z Mozartovy Kouzelné flétny a Dvořákovy Rusalky. Koncert byl zarámován Akademickou předehrou J. Brahmse a 3. větou ze Symfonie „Varhanní" A. Guilmanta.

MAREK SMETKA

Vysoká účast v publiku potvrdila zájem veřejnosti o dění na Ostravské univerzitě a projevila tím nemalou přízeň této instituci.

KATEŘINA ŠVORCOVÁ, JAN GROSSMANN

KALENDÁRIUM OSLAV

HLAVNÍ AKCE

Únor

Univerzitní knihovna pořádá ve svých prostorách od 20. 2. do 3. 3. 2006

Reprezentativní výstavu publikací z produkce Ostravské univerzity

Výstava bude otevřena: 20. 2. od 12.00 do 18.00 hodin
další dny Po–Čt od 8.00 do 18.00 hodin
Pá od 8.00 do 12.00 hodin

Univerzitní knihovna Ostravské univerzity
Bráfova 3, Ostrava

„Centrum" pro zrakově handicapované bude fungovat ve specificky upravené místnosti vyhovující potřebám studentů se zrakovým postižením a bude vybaveno speciálním hardwarem i softwarem. Nevyhnutelnou nutností je tvorba bezbariérových studijních materiálů a vzdělávání pedagogů v oblasti tvorby bezbariérových studijních materiálů a práce s nimi. V této oblasti budou působit osobní pomocníci pro studenty s handicapem. Do budoucna plánujeme rozšíření kompetencí Centra tak, aby mohlo poskytovat informace pedagogům, pomocníkům zrakově postižených a zejména studentům se specifickými požadavky např. v oblasti volby pomůcek, sociálního, právního a psychologického poradenství, při volbě vhodného studijního zaměření před vstupem na univerzitu aj. Plánujeme realizaci počítačových kurzů pro práci se speciálním zvětšovacím a mluvícím PC (pro uchazeče, studenty i pro veřejnost) apod.

O výstupech projektu budeme průběžně informovat nejen cílovou skupinu zrakově handicapovaných, ale také pracovníky institucí, které jsou pro zvyšování zaměstnanosti osob s handicapem, coby ožehavého problému dnešní doby, velmi důležité.

Vidět to, co je zde napsáno, nemůže každý z Vás. Ale studovat může i ten! Stačí mu říct, že EKF VŠB-TUO nabízí možnost přizpůsobení přijímacího řízení i studia specifickým podmínkám zrakově postižených…

Dlouhodobě pracuji v oblasti začlenění zrakově handicapovaných do společnosti. Uvedenou dílčí část projektu jsem přijala jako výzvu k tomu, abych uplatnila výsledky svého výzkumu v praxi. O dalších částech projektu, které jsou řešeny na PřF a PdF OU, se podrobněji dovíte příště.

PHDR. TEREZA KIMPLOVÁ, KATEDRA PEDAGOGICKÉ A ŠKOLNÍ PSYCHOLOGIE, PDF OU

Katedra romanistiky
a
Podnikový institut Olomouc
pořádají
ve čtvrtek 23. února 2006
od 10.00 do 14.00

PRODEJNÍ VÝSTAVKU
francouzských a španělských knih, učebnic a slovníků

Studentům bude poskytnuta 10-20% sleva.

Prodejní výstavka se uskuteční ve španělské knihovně katedry romanistiky FF OU, Čs. legií 9, přízemí.

Leden na FF OU

Dne 9. ledna přišli na děkanát studenti rusistiky oslavit pravoslavné Vánoce.

Překvapili hezkým pásmem ukrajinských veršů a zpěvů i speciálním „vinšem“.

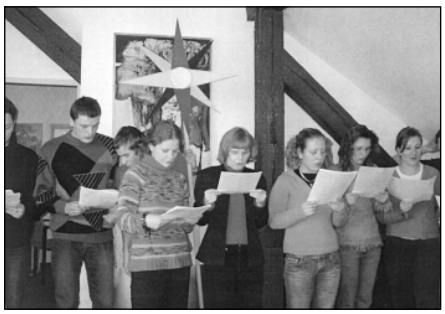

Dne 13. ledna se studenti ukrajinštiny na závěr intenzivního kurzu ukrajinštiny pokusili v malé banketce připravit národní ukrajinská jídla – boršč, vareniki, kisel.

Pokus byl úspěšný, všichni to přežili.

Dne 17. ledna byla v galerii Na Půdě zahájena výstava fotografií Pavla Zuchnického Srí Lanka – Lidé po tsunami. Úvodní slovo pronesla naše studentka Veronika Černíková.

EVA MRHAČOVÁ

Ostravská univerzita do areálu Karolíny!

Když jsem si vloni na začátku léta přečetl, že ostravský magistrát zamítl realizaci polského návrhu na zaplnění areálu Karolína a chystá se vypsat novou soutěž, neváhal jsem ani minutu, sepsal námět na výstavbu kampusu pro Ostravskou univerzitu a vnutil se takřka ze dne na den na zasedání Rady města Ostravy, abych ji s tímto záměrem seznámil. Zdvořile mě vyslechli, myšlenka se jim docela líbila, nicméně mi vysvětlili, že záměr magistrátu je poněkud jiný. Primátor Zedník (je mj. i členem Správní rady OU) přislíbil univerzitě všestrannou pomoc, případně i při hledání jiného vhodného místa, ale stavba kampusu se jevila spíše jako utopie. Následně se však objevila řada protestů proti záměrům města vybudovat obchodní centrum na tak krásném místě, jakým je Karolína, a to především z řad kulturní inteligence a různých spolků a sdružení. I já jsem proto poslal svůj návrh do regionálního tisku, z neznámých důvodů však vyšel až po více než čtvrt roce. Ale ukázalo se, že ani toto zpoždění neubralo myšlence univerzitního kampusu na síle. Město sice mezitím vypsalo novou, tentokráte developerskou soutěž na obchodně-podnikatelskou a obytnou zónu na Karolíně, nikoliv však na celé území, ale jenom na jeho větší část. Zůstal tak k dispozici velký kus kvalitního území, který by plně vyhovoval záměru koncentrovat Ostravskou univerzitu do jednoho velkého komplexu a v něm zajistit vysoce kvalitní a moderní prostředí pro rozvoj humanitních, přírodovědných, pedagogických, zdravotnických a uměleckých oborů včetně veškeré infrastruktury, kterou univerzitní kampus potřebuje.

Ostrava, resp. celá ostravská konurbace s více než milionem obyvatel, je ve srovnání s Brnem a Prahou silně poddimenzovaná v kapacitách terciárního vzdělávání. V současnosti nabízí studium pro cca 25 tisíc vysokoškoláků, z toho ale zatím jen třetina studuje na Ostravské univerzitě – škole především humanitního typu, která by měla v regionu hrát podobnou roli jako Masarykova univerzita v Brně nebo Palackého univerzita v Olomouci. To je samozřejmě „běh na dlouhou trať“, výstavba moderního univerzitního areálu by však byla výrazným krokem pro její budoucí naplnění.

Předložený návrh je v této chvíli v rovině reálné vize, která by Ostravské univerzitě umožnila překročit mantinely regionální univerzity. Výstavba kampusu rozhodně nebude lacinou záležitostí – odhady odborníků se pohybují kolem 4 miliard korun, tedy zhruba 120 milionů euro. To samozřejmě znamená, že nelze očekávat, že takovou investici by platil stát – financování by muselo zcela jistě přijít z evropských fondů a na spolufinancování by se muselo podílet město, kraj i univerzita. Významnou roli by mohly sehrát i velké průmyslové podniky v celém kraji. Pokud by celý projekt stál skutečně 4 miliardy, je nutno na spolufinancování ve výši 15 % získat 600 milionů korun, a to zajisté není částka, kterou by společnými silami nemohlo město, kraj a univerzita ve spolupráci s bankami získat. Vždyť jen cena stávajících budov OU se pohybuje řádově ve stamilionech (je možné si na ně vzít hypotéku), po dokončení kampusu je bude možno uvolnit a pronajímat nebo prodat, podle toho, co bude výhodnější. Navíc je zcela zřejmé, že nové, moderní budovy budou energeticky i provozně výrazně levnější než stávající staré budovy, jejichž prostory jsou využívány jen zčásti, nicméně vytápět a udržovat je musíme celé. V současné době má univerzita 23 budov s desítkami učeben, z nichž mnohé jsou v týdnu využity i na méně než 10 %. Je tedy logické, že koncentrací do jediné lokality budeme moci zredukovat užitkové plochy a přitom zvýšit standardy vybavenosti nejen učeben, ale i kanceláří. A přitom lze očekávat, že celkové náklady na provoz nového kampusu budou nižší než náklady stávajících budov. O výhodách pro pedagogickou činnost a výuku snad ani není třeba psát.

Jistě všechny zajímá, co všechno by nový kampus měl zahrnovat. Vedle budov s kancelářemi, učebnami, laboratořemi a sklady samozřejmě koleje a menzu, univerzitní knihovnu, velký víceúčelový kongresový sál, který by univerzita pronajímala dalším zájemcům a který by mohl sloužit i pro kulturní účely, studentský klub, restauraci s bowlingem, sportovní areál pro výuku i rekreaci, botanickou zahradu a park, byty pro hostující profesory, podzemní garáže, promenádu na nábřeží. K tomu je třeba připočítat výstavbu bytů v další části Karolíny, kde si budou moci byty koupit i zaměstnanci univerzity a tím trvale snížit svoje náklady na dopravu do zaměstnání a ušetřený čas věnovat třeba vědecké, umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti. Obrovskou výhodou karolínského areálu je bezprostřední blízkost autobusového a železničního nádraží, obchodní zóny Kauflandu a pochopitelně sousedství starého městského centra s kulturním zázemím i nového centra u Krajského úřadu. Každodenní přítomnost tisíců studentů by jistě vedla i k oživení areálu Černá louka a přitáhla do centra nejrůznější služby, které by sloužily i turistům.

Ostravská univerzita má dnes přes 8 tisíc studentů (méně už má mezi novými „regionálními“ univerzitami jen Slezská univerzita v Opavě) – s ohledem na demografický

potenciál Moravskoslezského kraje by však měla nabízet minimálně trojnásobnou kapacitu. Řada studijních oborů je již dnes v rámci státu unikátních a přitahuje studenty z celé republiky, nicméně tisíce zájemců z regionu je nuceno odcházet za humanitním, ale i přírodovědným a zejména uměleckým vzděláním na jiné univerzity, protože Ostrava jim nenabízí dostatečně pestrou nabídku studijních oborů. Současné prostorové uspořádání OU však další rozvoj trvale limituje. Moderní kampus v centru Ostravy s možností kvalitního bydlení by jistě přilákal odborníky z jiných vysokých škol a s jejich pomocí bychom mohli v relativně krátkém čase akreditovat nové studijní obory a koncentrovat kapacity i na obory vyučované v angličtině.

Je jasné, že lukrativní pozemek uprostřed města lze využít různými způsoby, z nichž mnohé mohou přinést rychlejší finanční efekt než univerzitní komplex. Nicméně vývoj v ekonomicky vyspělých státech ukazuje, že investice do vzdělání, a vysokoškolského zvlášť, jsou nejefektivnější, ovšem v delším časovém horizontu. Domnívám se, že pro Ostravu a Moravskoslezský kraj nastala mimořádná situace zamyslet se nad tím, zda má být ostravské centrum zaplněno jen obchodními domy a luxusními byty nebo se stát i centrem mladých - po vzdělání, ale i zábavě toužících lidí. Celý projekt by se rozhodně neměl stát objektem stranického soupeření – svým pojetím je jednoznačně nadstranický a pro jeho realizaci je bezpodmínečně nutný politický konsensus. Jsem přesvědčen, že Ostrava a Moravskoslezský kraj si vedle prosperující technicky a ekonomicky zaměřené univerzity zaslouží i velkou moderní univerzitu především humanitního a uměleckého zaměření, přičemž obě univerzity budou muset více kooperovat, aby Ostrava začala být vnímána nejen jako třetí největší město Česka, ale také jako třetí univerzitní centrum státu.

Univerzitní kampus v centru města je přesně tím městotvorným prvkem, který by výrazně napomohl završit transformaci hornicko-hutnické „černé“ Ostravy do podoby „zeleného“ města vzdělávání, které přitahuje moderní technologie, služby, kulturu a zábavu. Město, do něhož v krátké době dorazí dálnice, město, které má ve svém zázemí kvalitní letiště pro spojení s celým světem, město, v němž samotném a v jeho okolí jsou stále ještě nevyužité rozsáhlé pozemky pro podnikatelské aktivity, si nemůže dovolit nemít velkou univerzitu humanitního typu. Taková univerzita generuje nejen rozvoj kvalitativně nového genia loci, je však i iniciátorem kongresové turistiky, na kterou přirozeně navazuje síť služeb. Uvolnění několika volných hektarů v centru města je jedinečnou příležitostí, která se již nebude opakovat. Příležitostí, která může zcela změnit tvář Ostravy.

Vladimír Baar

Zahraniční hosté na katedře anglistiky a amerikanistiky

V minulém semestru navštívilo katedru anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty OU několik vzácných a zajímavých hostů. V říjnu k nám zavítal přední italský amerikanista, profesor katedry lingvistických a literárních studií Univerzity Salerno (Universita degli Studi di Salerno) Michele Bottalico. Jeho návštěva se uskutečnila na základě naší spolupráce s touto univerzitou, která patří k nejstarším v Evropě, v rámci programu Erasmus/Socrates (spoluautor tohoto příspěvku doc. Kolář bude mít na oplátku cyklus přednášek na této univerzitě letos v březnu). Profesor Bottalico je předním odborníkem v oboru hispánské americké literatury, kterou i sám do italštiny překládá. Zabývá se zejména tvorbou etnické menšiny Chicanos, tedy literaturou psanou americkými autory mexického původu. Této literatuře byla věnována i jeho přednáška, nazvaná *„The Rise of Chicano Literature in the United States“* (Vzestup chicanské literatury ve Spojených státech). V ní seznámil naše studenty se základními trendy a nejdůležitějšími osobnostmi této u nás stále neznámé a překladově opomíjené literatury. V seminářích pak se studenty analyzoval neobyčejně zajímavý postmoderní román chicanského spisovatele Alejandra Moralese *The Rag Doll Plagues (Epidemie hadrové panenky)*, jenž rovněž ve svém překladu zpřístupnil italským čtenářům.

Rozsah zájmů profesora Bottalica je ovšem mnohem širší, o čemž svědčí i jeho publikační činnost. Michele Bottalico je autorem esejů o britských a amerických spisovatelích, např. o Ann Radcliffové, George Eliotové, Anne Bradstreetové, Charlesu Brockdenu Brownovi, spoluautorem *Studi di letteratura* (2003) a *Culture a contatto nelle Americhe* (2003) a editorem knihy Literature and the Visual Arts in 20th Century America (2002). Dlouhá léta je zástupcem šéfredaktora časopisu Cuadernos de Literatura Inglesa y Norteamericana, jenž vychází v Argentině v Buenos Aires.

Neobyčejně bohatý na návštěvy zahraničních hostů byl pro katedru AaA měsíc listopad. 10. listopadu měl pro studenty a širší akademickou veřejnost přednášku americký profesor Charles E. Gannon, který se zaměřil na dva stěžejní představitele amerického modernismu Ernesta Hemingwaye a Williama Faulknera a jejich díla The Sun Also Rises (č. Fiesta), *A Farewell to Arms* (Sbohem, armádo), *As I Lay Dying* (Když jsem umírala) a *The Sound*

35. Kongress der Deutchen gesellschaft für Volkskunde

Drážďany 25. až 28. září 2005

Ve dnech 25. až 28. září 2005 jsme se zúčastnili etnologického kongresu v Drážďanech, věnovaného problematice fenoménu hranic a s nimi spojených diferencí. Na tomto kongresu se setkalo téměř pět set aktérů z řad vědeckých pracovníků a studentů, pocházejících převážně z jednotlivých spolkových zemí Německa, ale nemalou měrou také z ostatních evropských zemí.

Organizační vedení kongresu zajišťoval Institut für Sächsische Geschichte und Volkskunde Dresden e. V. Jednotlivé přednášky a semináře probíhaly v prostorách Technische Universität v Drážďanech a úvodní setkání spojené s otevřením kongresu včetně večerních přednášek se uskutečnilo v budově Deutsches Hygiene-Museum v Drážďanech, která se nachází v centru města.

Ústředním tématem kongresu byla převážně problematika kulturních a sociálních sil, které formují, modifikují a utvářejí fenomén hranic a formují tak vztahy lidí v pohraničních oblastech, včetně diferenciačních i kooperačních prvků a aktivit.

Diskutována byla celá řada témat spojených s fenoménem hranice, s životem formovaným blízkostí hranic a se vztahy mezi lidmi v pohraničních oblastech. Stranou nezůstala ani problematika hranic mentálních a imaginárních, které nejsou sice na první pohled hmatatelné a uchopitelné, ale přesto velmi výrazně formují podobu našeho každodenního života.

K nejzajímavějším tématům patřila problematika fenoménu hranic a diferencí s nimi spojených ve vztahu k používání informační a komunikační techniky, otázky biomedicíny nebo otázky vlivu hranic v procesu socializace člověka. Zajímavé poznatky přinesla také problematika sledující zkušenosti obyvatel pohraničních oblastí mapujících každodenní všední život v pohraničí a jeho vliv na existenci a myšlení lidí zde žijících. Sledována byla také problematika proměny charakteru některých pohraničních oblastí ve vztahu k procesu rozšiřování Evropské unie a pojímání některých geografických a kulturních oblastí pohraničí ve vztahu východ-západ.

Veškerá přednesená a konzultovaná problematika je obsahem sborníku vydaného v posledním kvartálu minulého roku, který připravilo vydavatelství Univerzity v Lipsku a jenž je redigován Thomasem Hengartnerem a Johannesem Moserem.

Literatura: Hengartner, Thomas, Moser, Johannes (Hg.). Grenzen & Differenzen. Zur Macht sozialer und kultureller Grenzziehungen. Leipzig 2005, ca. 550 Seiten, Broschur, ISBN 3-86583-088-9, ca. 36,00 €.

Nicole Hirschler, Vladimír J. Horák

Rok existence útvaru interního auditu a kontroly

V lednu tohoto roku uplynul první rok od ustavení Útvaru interního auditu a kontroly na Ostravské univerzitě (ÚIA), jenž byl zřízen příkazem rektora č. 65/2005 na základě zákonů č. 320/2001 Sb. a č. 123/2003 Sb., ve kterých byla ustanovena povinnost zmiňované útvary zřídit na všech vysokých školách. Činnost ÚIA částečně navazuje na některé předchozí mechanismy kontroly, jež byly na OU zaváděny od roku 1995. V souladu s výše uvedeným zákonem byl tento útvar ustaven jako funkčně nezávislý s přímou podřízeností rektorovi, který zajišťuje jeho funkční nezávislost a organizační oddělení od řídících výkonných struktur. Vážení čtenáři, dovolte, abych Vás stručně seznámil se základními principy služby ÚIA uvnitř OU.

V latině je základním významem slova AUDIT slyšení, poslouchání, dovídání se. V moderní angličtině znamená audit revizi, kontrolu. Slovo audit představuje synonymum pro objektivitu, účinnost a nástroj zkvalitňování řízení.

Jedním z prvních úkolů byla identifikace a stanovení rizik, tedy situací a činností, při kterých může dojít k potenciálním ztrátám, rozporům a nesrovnalostem. To bylo provedeno na základě intuitivního profesionálního úsudku založeného na dlouhodobé manažerské zkušenosti, praxi a poznání chodu univerzity. V budoucnu bude nevyhnutné, aby mapování rizik bylo prováděno systematicky vedoucími pracovníky OU prostřednictvím vedení OU. Identifikace rizik je jedním ze základů pro výběr oblastí, které mají byt auditovány, a pro stanovení a sestavení střednědobých a krátkodobých – ročních plánů auditů, jež byly sestaveny.

Na počátku roku 2005 byly zpracovány roční zprávy o výsledcích finančních kontrol pro MŠMT, MF a OU. K 30. 6. 2005 odešla do zaslouženého starobního důchodu paní Svobodová, která od roku 1995 vykonávala na univerzitě kontrolní činnost.

V roce 2005 bylo provedeno celkem 5 auditů, z toho 2 mimořádné audity v souvislosti s řádným ukončením činnosti děkanů na ZSF a PdF. Plánované audity byly zaměřeny na nakládání s dotacemi ze státního rozpočtu, provoz pokladny a manipulaci s hotovostmi a ceninami, a na bankovní účty a postupy při čerpání a další operace při nakládání s finančními prostředky. K auditované problematice bylo celkem přijato 28 opatření. Auditorské zprávy byly vždy projednány s vedoucími auditovaných subjektů a osobami určenými ke spolupráci při výkonu auditu. Evidence samotných zpráv a přijatých opatření, jejichž plnění bude kontrolováno, je prováděna na ÚIA. Dále byly provedeny 3

and the Fury (Hluk a vřava). Charles Gannon je profesorem St. Bonaventure University ve státě New York a k nám přijel prostřednictvím Fulbrightovy komise. Je autorem jedné monografie a desítek statí, které i u něho prozrazují obdivuhodný odborný záběr, pokrývající různorodé oblasti, z nichž nejzřetelněji vystupuje do popředí vztah moderní technologie a literatury a reflexe války v beletrii. Chuck, jak ho důvěrně oslovují jeho přátelé, je pravidelným účastníkem každoročního sympozia amerikanistů na Univerzitě Palackého v Olomouci.

S trochou nadsázky lze říci, že 10. listopad byl pro katedru anglistiky a amerikanistiky „památným“ dnem, protože vedle amerického profesora Gannona katedra hostila také Brita, přesněji řečeno Velšana Patricka McGuinesse. Tento oxfordský profesor a básník v jedné osobě, jehož jméno musí potěšit každého milovníka chmelového moku, k nám zavítal v rámci svého přednáškového turné po České republice, které organizovala Britská rada. Není snad potřeba vyjmenovávat všechny ceny, jimiž se P. McGuiness může pyšnit. Podstatnější je skutečnost, že jeho přednáška „Lidé, politika a místa v anglo-velšské poezii“ zaujala i studenty, kteří nikdy předtím o báseň ani nezavadili.

Posledním zahraničním hostem katedry AaA v zimním semestru byl profesor historie Stuart Rawnsley ze School of Cultural Studies Leeds Metropolitan University. Také on navštívil Ostravskou univerzitu v rámci programu Erasmus/Socrates. Pro Stuarta Rawnsleyho nebyla návštěva Ostravy cestou do neznáma, protože na naši univerzitu zavítal již v loňském roce. Tentokrát si pro studenty a učitele připravil přednášku na téma „Identities of Leeds: The Making and Unmaking of Communities in an English City“ (Identity Leedsu: utváření a rozpadání komunit v anglickém městě). Ve své přednášce se profesor Rawsley mimo jiné zmínil o zděšení, jež zavládlo v Leedsu, když vyšlo najevo, že původci teroristických bombových útoků v ulicích Londýna pocházejí z této severoanglické metropole, a to ze čtvrti, kde by nikdo něco takového nepředpokládal. Na Leeds Metropolitan University S. Rawnsley přednáší historii fašismu, způsoby ztvárnění holocaustu nebo sociální a kulturní historii a ve svém výzkumu se soustředí na dějiny anglických regionů se zvláštním zřetelem na anglický sever. Z tohoto zájmu také vychází i jeho publikační činnost. Profesor Rawnsley byl během svého pobytu na FF OU také hostem v seminářích kulturního zeměpisu Velké Británie a britské historie, v němž se se studenty podělil o znalosti dělnického hnutí v Anglii 19. století. Hovořil také o přetrvávajícím vlivu industrializace na svůj rodný kraj, tedy severní Anglii.

Všechny návštěvy zahraničních hostů významně obohatily život katedry anglistiky a amerikanistiky a pro studenty znamenaly setkání se zajímavými osobnostmi, jež jim přinesly spoustu nových zajímavých poznatků. Také v letním semestru katedra plánuje v rámci oslav 15. výročí založení Ostravské univerzity řadu dalších setkání se zahraničními hosty.

Doc. PhDr. Stanislav Kolář, Dr., Mgr. Petr Kopecký
Katedra anglistiky a amerikanistiky FF OU

Doc. Josef Mrhač slaví jubilea

Na první pohled by mohl pozorný čtenář tohoto medailonku našeho kolegy nabýt dojmu, že v jeho názvu je chyba nebo překlep. Jelikož tomu tak není, je použití množného čísla nezbytné nejdříve vysvětlit. Doc. J. Mrhač se v těchto dnech dožívá svých kulatin – 70 let a současně si připomíná 50 let svého profesionálního pedagogického působení, z nichž 30 let připadá na jeho působení na Pedagogické fakultě.

Na učitelskou profesi se docent J. Mrhač připravoval na Pedagogické škole pro vzdělávání učitelů národních škol v Brně (1955) a na Pedagogickém institutu v Ostravě v oboru biologie - tělesná výchova (1963). Obor pedagogika se zaměřením na základní školství studoval na UK Praha (absolvoval 1977). Doktorskou práci na téma „Pokus o analýzu spolupráce školy a rodiny“ obhájil na UK Praha v r. 1979 a v r. 1983 po externím studiu získal vědeckou hodnost kandidáta pedagogických věd na Státním pedagogickém institutu v Moskvě po obhájení své práce „Systém práce školy a vytváření odpovědného vztahu k učení“. Průběžná publikační činnost a aktivní práce ve prospěch přípravy učitelů byla oceněna jeho jmenováním docentem Karlovou univerzitou v Praze v roce 1986.

Docent J. Mrhač během uvedených desetiletí prošel řadou školských institucí a funkcí. Po působení na základních školách v tehdejších okresech Český Těšín, Ostrava a Karviná ve funkcích učitele, zástupce ředitele ZDŠ i ředitele ZDŠ nastoupil jubilant v roce 1975 na katedru pedagogiky a psychologie ještě samostatné Pedagogické fakulty v Ostravě. Jeho zkušeností ze školské praxe bylo využito pověřením vybudovat oddělení národních škol, organizačně zařazené do katedry pedagogiky a psychologie, které plnilo koordinační a metodickou funkci při přípravě učitelů prvního stupně základních škol. Tuto funkci vykonával po deset let a spolupracoval s desítkami kolegů z kateder jazyka českého, matematiky, hudební, výtvarné, tělesné i pracovní výchovy, biologie, chemie, fyziky, které se v té době podílely na realizaci studijního programu. Teprve později se příchodem nových učitelů na oddělení některé

didaktické disciplíny vyučovaly přímo na katedře pedagogiky a psychologie. V roce 1986 byl již jako nově jmenovaný docent ustanoven vedoucím katedry pedagogiky a psychologie a tuto funkci zastával až do r. 1991. Rok po vzniku Ostravské univerzity v roce 1992 začala být evidentně pociťována potřeba organizačně zaštítit realizaci všech forem a druhů kvalifikačního, specializačního i dalšího vzdělávání učitelů a pedagogických pracovníků. Doc. J. Mrhač byl po výběrovém řízení ustanoven do funkce ředitele nově založeného Ústavu celoživotního vzdělávání a rozvoje, který byl po přijetí zákona o vysokých školách v roce 1999 přejmenován na Centrum dalšího vzdělávání.

Rozsáhlá a tematicky kompaktní je publikační činnost jmenovaného. Lze ji stručně kvantitativně vyjádřit takto: napsal a vydal 12 monografií, učebnic a učebních textů, v odborných časopisech a sbornících v zahraničí publikoval 14 článků a v odborných časopisech a sbornících v ČR uveřejnil 57 titulů. Připravil 11 recenzí doktorských a habilitačních prací autorů z ČR a 12 výzkumných zpráv. Recenzoval v odborných periodicích 8 knih a učebních textů a 21 článků pro odborné časopisy. Vystoupil na sedmi konferencích v zahraničí, 25 v ČR. Pedagogickou praxi obohatil publikováním více než padesáti článků v denním a popularizačním tisku.

Připomeňme, že učební text „Pedagogická praxe ve studiu učitelství 1. stupně ZŠ“ zpracovaný kolektivem spoluautorů získal v r. 1984 cenu děkana. Upravený titul vyšel v r. 1988 jako celostátní učebnice, o kterou byl veliký zájem. Jmenovaný je autorem myšlenky „edice mimořádných forem studia“, která v současné době vychází v CDV PdF OU na podporu dalšího vzdělávání a k 1. 2. 2006 bylo vydáno 62 titulů pro všechny typy mimořádných forem studia. Jubilant sám napsal a vydal: Poznámky a teze k základním pedagogickým kategoriím a pojmům (5 vydání), Školský management II – vnitřní řízení školy (2 vydání), Teorie a praxe školského managementu, Hospitace ředitele školy – významná řídící činnost.

Tematickými oblastmi výzkumných aktivit a jejich aplikací do vysokoškolské pregraduální i postgraduální přípravy učitelů docenta Mrhače byly pedeutologie se zaměřením na pojetí a zdokonalování přípravy učitelů 1. stupně ZŠ, celoživotní vzdělávání jako základní pedagogická idea a účinnost výchovy a vzdělávání na PdF. Mezi jeho dalšími výzkumnými tématy lze nalézt problematiku řízení a vzdělávání ve statutárním městě, otázky jazykového vzdělávání učitelů 1. stupně ZŠ a analýzu výchovného systém školy a proces jeho vytváření.

V současné době si Josef Mrhač jako ředitel CDV PdF OU klade za cíl rozvíjet a realizovat celou škálu profesního pedagogického vzdělávání. O tom, že se mu jeho práce a práce jeho několika interních spolupracovníků z CDV i více než osmdesáti interních a externních učitelů daří, svědčí skutečnost, že o doplňující pedagogická studia, specializační, kvalifikační rozšiřující studia i o graduální studia podle § 60 VŠ zákona je na CDV stále velký zájem, takže např. ve studijním roce 2005/2006 tento

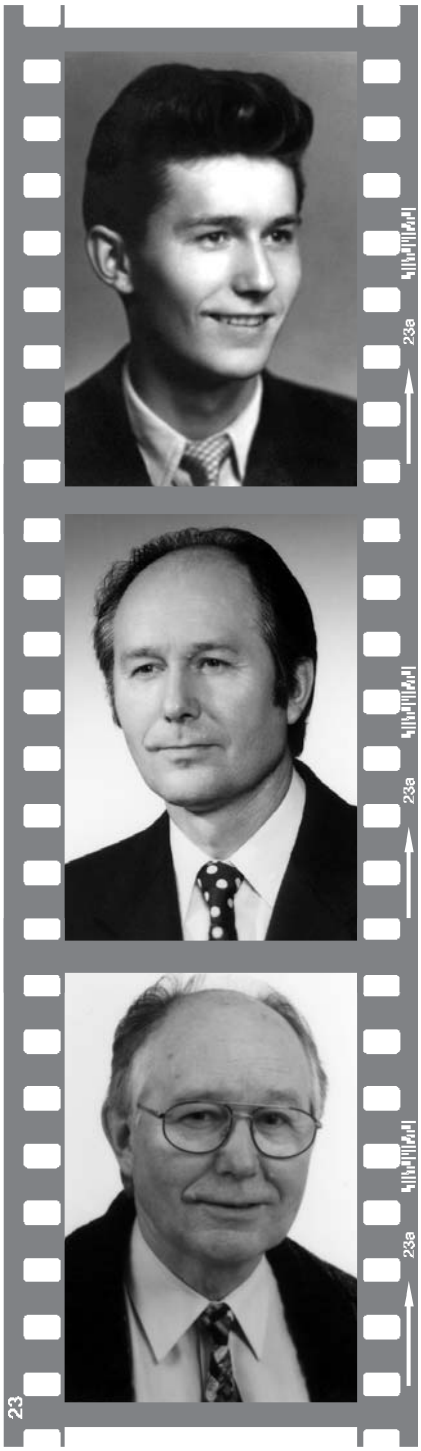

JUBILANT PO MATURITĚ
PO NÁSTUPU NA PDF
V SOUČASNÉ DOBĚ

kontrolní akce zaměřené na stav pojištění majetku, dodržování ochrany osobních údajů zaměstnanců a studentů dle zákona č. 525/2004 Sb. a kontrolu stavu v pokladně.

Byl připraven návrh Směrnice rektora k vnitřní kontrolní činnosti a auditu, jež nahradí směrnici Rektora č. 3/96 o výkonu kontrolní činnosti na OU a statut interního auditu OU.

Výše uvedená fakta jsou pouze určitou částí práce ÚIA v roce 2005, která byla dobře podporována ze strany MŠMT - odborem interního auditu a kontroly a MF - centrální harmonizační jednotkou pro finanční kontrolu.

ING. LADISLAV KUDELA

Mezinárodní projekt „Soužití na škole“

V roce 2004 jsme byli přizváni (katedra psychologie a sociální práce) k účasti na projektu „Soužití na škole“, 112569-CP-1-2003-1-ES-COMENIUS-C2.1. Projekt je koordinován španělskou univerzitou v Almerii, a jak název napovídá, je zaměřen na aspekty soužití na škole v co nejširších souvislostech. Katedře psychologie a sociální práce se tak zúročuje dlouhodobé zaměření (mimo jiné) na problematiku prevence násilí a šikany v různých prostředích. Výzkum, který zaštiťuje PhDr. et Mgr. Maria Vašutová, Ph.D., pronikl do širšího povědomí Evropské vědecké komunity a to vyústilo v naši účast v tomto mezinárodním projektu, který koordinuje Prof. Angeles Cano Medina z Centro De Profesorado De Almeria. Další partneři jsou z Maďarska a Francie. Projekt probíhá od roku 2004. Naše účast spočívala v šetření na základních a středních školách. Zahrnuli jsme asi 400 žáků, 70 učitelů a 200 rodičů těchto žáků. Tento projekt není jen výzkumnou sondou do prostředí školy a rodiny, ale zahrnuje i podněty pro zlepšení vzájemné interakce mezi žáky a učiteli, mezi školou a jejím sociálním prostředím. V rámci projektu jsme se zúčastnili koordinačních setkání spojených s odborným seminářem ve španělské Almerii a v maďarské Nyiregyhazi. Jedním z výstupů projektu by měla být další spolupráce účastníků, společné publikace a výměnné studijní pobyty učitelů a studentů. V tomto roce se projekt bude uzavírat. Závěrečné setkání spojené se seminářem se bude odehrávat u nás v Ostravě. Při této příležitosti využijeme přítomnosti zahraničních odborníků k uspořádání sympozia k uvedené problematice na Filozofické fakultě Ostravské univerzity. Toto setkání se uskuteční v září 2006. Bližší informace budou včas uvedeny. Těšíme se na Vaši účast.

KOORDINÁTOR ČESKÉ ÚČASTI
PHDR. JAN NEVŘALA
KATEDRA PSYCHOLOGIE A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Kalendárium

2. 1. 1920 se narodil PhDr. Čestmír Císař, ministr školství v období tzv. Pražského jara, demokratizačního procesu v ČSSR 1968. V letošním roce vydává své dvoudílné Paměti ke svým osmdesátým šestým narozeninám.

2. 1. 1847 se narodil profesor UK v Praze Otokar Hostinský, spolupracovník T. G. Masaryka, zakladatel československé estetiky. Zemřel 9. 1. 1910. Učitelstvo mu děkuje za organizování univerzitních extenzí české univerzity v době prázdnin.

3. 1. 1911 se narodil matematik prof. RNDr. František Kahuda, koncem padesátých let ministr školství. Vyučoval na FF UK v Praze pedagogiku podle sovětské učebnice Kairova, zkoušel benevolentně.

12. 1. 1746 se narodil Jean Jacques Pestalozzi, švýcarský pedagog, zakladatel výchovného ústavu pro chudé děti. Mnohé podněty v pedagogice oceňujeme dodnes.

14. 1. 1925 zemřel prof. PhDr. František Drtina, profesor UK v Praze. Po vzniku Československa roku 1918 se stal státním tajemníkem pro školství na ministerstvu, zaměřil se na reformu středoškolského studia, zanechal nám významný pedagogický odkaz demokratického národního školství v samostatném státě středoevropském.

15. 1. 1957 zemřel František Bakule, učitel, vychovatel a sbormistr v Jedličkově ústavu a posléze ve svém ústavu. Vytvořil pěvecký sbor (Bakulovi zpěváčci), který se proslavil v celém světě, populární byl v USA. Doc. PhDr. Vladimír Gregor o něm napsal monografii.

16. 1. 1901 se narodil František Jančík, učitel, okresní školní inspektor ve Frýdku-Místku, vlastivědný a osvětový pracovník, spolupracovník na dějinách učitelstva v Severomoravském kraji.

17. 1. 1880 se narodil prof. PhDr. Jan Kapras, historik práva na UK v Praze, ministr školství v ČSR 1938-1943 (Protektorát Čechy a Morava za okupace). Po něm nastoupil nechvalně známý Emanuel Moravec, zrádce a kolaborant.

22. 1. 1922 se narodil prof. PhDr. Miroslav Somr, DrSc., dnes emeritní docent na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích.

27. 1. 1929 se narodil prof. PhDr. Lumír Ries, CSc., zakladatel katedry alternativní pedagogiky, dnes katedry 1. st. ZŠ a AP na PdF OU.

28. 1. 1878 se narodil Alois Adamus, profesor Gymnázia v Ostravě a zakladatel Archivu města Ostravy. Zemřel v roce 1964.

28. 1. 1911 se narodil doc. PhDr. Oldřich Vančata, CSc. Pracoval na PdF v Českých Budějovicích na katedře pedagogiky. Zaměřil se na výchovný vliv médií, hlavně televizního vysílání. Předtím byl profesorem na RG v Táboře, kde mě učil filozofii (tehdy filosofická propedeutika). Získal mě i pro celoživotní učitelskou profesi.

VLADIMÍR KREJČÍ

útvar zajišťuje vzdělávání 1 109 studentů, kteří navštěvují celkem 35 kurzů. Úspěchy nepřicházejí samy od sebe a bez přičinění. Docent J. Mrhač jako správný manažer je systematický, důsledný, „dotahuje všechny věci do konce“ a dokáže se postavit autoritám při prosazování názorů a řešení, které podporují naše studenty a školskou praxi, ale současně je komunikativní, uznalý, přátelský.

Docent Josef Mrhač je znám velmi dobrou prací se studenty, kterým se vždy věnoval a věnuje. V kombinovaném studiu v posledních létech přednáší obecnou a srovnávací pedagogiku, věnuje se komeniologii, pedeutologii a řízení výchovy a vzdělávání. Úzce spolupracuje s katedrou speciální pedagogiky, ale i s katedrou technické a pracovní výchovy a katedrou pedagogiky. Studentům dovede poradit při psaní závěrečných, bakalářských i diplomových prací a nejednou musí některým zájemcům o vedení těchto prací svoji pomoc pro jejich velký počet a časové zatížení s lítostí odmítnout. V současné době spolupracuje s VŠB-TU Ostrava, VŠ J. A. K. Praha a Institutem celoživotního vzdělávání v Havířově. Je členem doktorských a habilitačních komisí při UP v Olomouci a MU v Brně.

Ani jubilant není jen prací živ. Jeho kamarádi z rybářského sdružení jej mohou potkat při muškaření na říčce Mohelnici v Beskydech. Na své zahrádce nad Havířovem jako graduovaný biolog pečlivě ošetřuje všechny rostliny a mnozí z kolegů potvrdí, že při stmelování kolektivu katedry či centra na jeho každoročních „kontrolních zahradnických dnech“ dokáže navodit dobrou náladu šťavnatou pečení na grilu. Ani tělocvikářskou přípravu nezapře a je každoročně spatřován na sjezdových tratích Alp.

Za kolektiv spolupracovníků si dovoluji popřát docentu J. Mrhačovi u příležitosti jeho životního jubilea mnoho zdraví a dalších úspěchů v pracovním působení i v osobním životě.

DOC. PHDR. JOSEF MALACH, CSC.

Zájem o studium na Zdravotně sociální fakultě roste

Více než pět set studentů, kteří využili Dne otevřených dveří a navštívili 19. 1. pracoviště Zdravotně sociální fakulty (ZSF), potvrdilo, že se o fakultě na severní Moravě (a nejen tam) ví a že její renomé stoupá. **Proděkanka RNDr. Hana Sochorová, Ph.D.,** kterou jsme požádali o rozhovor, k tomu řekla: *„Poněkud jsme se obávali nepříznivého počasí, ale od samého rána přicházeli jednotlivci i skupiny, takže jsme museli rozšířit počty plánovaných cyklů seznámení s jednotlivými pracovišti.“*

Kolik očekáváte zájemců u letošních přijímacích zkoušek?

V loňském roce to bylo více než tisíc čtyři sta studentů, takže letos neočekáváme, že by jich bylo méně.

Na co byl letošní Den otevřených dveří zaměřen?

Hlavním smyslem je přesná informovanost uchazečů o studium na naší fakultě o náplni profese, kterou chtějí studovat. Seznámí se s vybavením pracovišť, s nároky na znalosti i s možnostmi zahraničních stáží atd. Dalším důvodem je naše snaha o popularizaci těch oborů, které nejsou zdánlivě tak atraktivní. Pro studenty je to také další příležitost, aby si ujasnili svou představu o budoucím povolání.

Které obory fakulta nabízí?
Na Zdravotně sociální fakultě Ostravské univerzity je zatím možno si vybrat ze sedmi zdravotnických oborů, a to: všeobecná sestra, porodní asistentka, fyzioterapie, zdravotnické vyšetřovací metody, ochrana veřejného zdraví, radiologický asistent a zdravotnický záchranář. Absolventi tohoto tříletého studia získají bakalářský titul. Fakulta dále ještě v této oblasti usiluje o akreditaci dalších dvou oborů.

Protože jsme Zdravotně sociální fakultou, nabízíme v sociální oblasti pětileté magisterské studium – obor sociální práce se zdravotnickým profilem.

Nakolik můžete uspokojit zájemce o studium?
Fakulta přijímá do prvního ročníku pro každý studijní obor v průměru kolem třiceti studentů. Například pro obor všeobecná sestra bereme asi čtyřicet studentů, loni se na tento obor hlásilo asi 350 zájemců. Ke studiu na porodní asistentku, kde bylo loni asi 160 přihlášek, přijímáme pouze dvacet studentek, a to zejména z důvodu zajištění nejen kvalitní výuky, ale hlavně odpovídající praxe.

V průběhu Dne otevřených dveří bylo příjemným překvapením, že se dostavilo také hodně chlapců. O čem to svědčí?
Chlapci se nejvíce hlásí na obor zdravotnický záchranář, ale mají zájem také o fyzioterapii, zdravotnické vyšetřovací metody a radiologického asistenta. Letos jsme jim také představili obor biomedicínský technik, který se sice přednáší na Vysoké škole báňské – Technické univerzitě, ale na jeho realizaci se naše fakulta významně podílí.

Osobně mám radost, že zájem chlapců o studium na ZSF OU roste, protože se tak začínáme přibližovat k zemím Evropské unie. V této souvislosti bych chtěla podtrhnout, že naše studenty připravujeme tak, aby našli uplatnění i v zahraničí. Za své návštěvy v Portugalsku jsem si na univerzitě, s níž spolupracujeme, ověřila, že na oboru ošetřovatelství studuje asi polovina mužských zájemců. Svědčí to o tom, že společnost tuto - u nás převážně feminizovanou profesi – pojímá jinak.

Když se vás zájemci o studium zeptají, jaké uplatnění najdou po absolvování školy, co odpovíte?
Naše zkušenosti potvrzují, že absolventi Zdravotně sociální fakulty Ostravské univerzity nacházejí v praxi velmi slušné uplatnění. Řada z nich pokračuje v dalším, tedy magisterském studiu – tady mám na mysli obory ochrana veřejného zdraví a zdravotnické vyšetřovací metody. Pak nacházejí uplatnění v laboratořích a na hygienických stanicích. O radiologické asistenty například projevují zaměstnavatelé zájem ještě před ukončením studia. Rychle nacházejí zaměstnání fyzioterapeuti, všeobecné sestry i porodní asistentky, pokud ovšem netrvají na tom, že chtějí pracovat v místě bydliště. V oboru zdravotnický záchranář budeme mít absolventy až v příštím roce, ale předpokládám, že ani v jejich případě nebude ze strany zaměstnavatelů nouze o zájem.

Poslední otázka: Odkud jsou vaši studenti?
Převažují studenti z Ostravy a okolí. Jedním z hlavních důvodů je ekonomická otázka, protože studium je drahé, ať už váží ubytování, dopravu, stravování a další. Takže máme studenty z Frýdku-Místku, Nového Jičína, Opavy, Českého Těšína i Vsetína. Na fakultě však najdete chlapce i děvčata z celé republiky.

ZA ROZHOVOR PODĚKOVAL ŠTĚPÁN NEUWIRTH

Tvrdý dotek života

Jsou mladí, nadšení, plni ideálů, svět jim leží u nohou... Ano, tak nějak obecně lze charakterizovat studenty, kteří se připravují na samostatnou cestu životem. Vysoká škola jim nabízí jak teoretické, tak i praktické znalosti, snaží se mladé muže a ženy vybavit co nejlépe, aby uspěli v prostředí, jež akceptuje pouze toho, kdo je pro život dobře vybaven.

Doslova a do písmene si své schopnosti utkat se s reálnými tvrdými podmínkami výkonu svého budoucího povolání ověřilo šest studentů z Ústavu algoterapie a urgentní medicíny Zdravotně sociální fakulty OU, kteří se 28. 1. zúčastnili cvičení složek Integrovaného záchranného systému na vodní nádrži Těrlice.

„Studijní obor zdravotnický záchranář otevřela Zdravotně sociální fakulta v akademickém roce 2004/2005, a to jako první a jediná škola v České republice. Absolventi tohoto tříletého bakalářského programu, jenž probíhá v souladu se zdravotnickým vzděláváním ve státech EU, budou nacházet uplatnění především v síti zařízení a pracovišť zdravotnické záchranné služby, na odděleních urgentních příjmů nemocnic a ve složkách Integrovaného záchranného systému. Někteří z nich se zřejmě zapojí také do pedagogické činnosti na středních a vysokých školách, většina z nich se bude podílet na výukových programech první pomoci pro širokou veřejnost,“ vysvětluje MUDr. Jitka Zemanová, pověřená vedením ústavu, a pokračuje: *„Bylo by zbytečné uvádět a zdůrazňovat všechny negativní vlivy*

Školství a pedagogika v lednu 2006

Leden je vyvrcholením poloviny školního roku. Pro první ročníky bývá uplynulý první semestr na vysoké škole jakýmsi testem pro orientaci a vytvoření vlastní studijní strategie, která rozhodne o celém životním režimu.

Vyšší střední školy stále usilují o akreditace bakalářských studijních programů. Argumentují, že vysoké školy nestačí poptávce po vysokoškolském vzdělání u nás oproti většině v zahraničí. Nový vysokoškolský zákon tento problém řeší akreditací soukromých vysokých škol, kterých přibývá, ale oproti státním jsou zatíženy školným. Diskuse o školném má podstatný význam a promítá se nyní před volbami do školských programů politických stran. Budou to pro nás, všechny školské pracovníky, volby velmi důležité.

Ostatní střední školy nutně potřebují restrukturalizaci, která zajistí soulad školské soustavy s potřebami zaměstnanosti. Ukazuje se, že není dostatečně zajištěna soustava dělnických profesí. Také poměr gymnázií ke všem typům odborných a vyšších odborných škol není optimální. Gymnázia mají vyhraněně funkci přípravy všeobecné i speciálně zaměřené na vysoké školy univerzitní i neuniverzitní. Proto se volá po zvýšení jejich počtu, žádné dílčí řešení nemá naději na úspěch.

Ještě rok mají střední školy na přípravu vlastních školních vzdělávacích programů a nové formy maturit. Státní maturita je jádrem pro srovnávací výzkum jejich kvalit, teprve po několika letech bude možno, aby vysoké školy zaujaly stanovisko ke svým přijímacím zkouškám. Již dnes se děkani a rektoři vysokých škol vyjadřují proti tomu, aby byly na základě státních maturit zrušeny přijímací zkoušky na vysoké školy. Přesto tomu tak před 70 lety bylo.

Na základních školách byla letos jejich absolventům poprvé vystavována kromě vysvědčení také výstupní hodnocení. Učitelé museli zformulovat nejen vzdělávací výsledky, ale i výchovný profil, výsledky žákova vědění, chování a předpoklady pro další vzdělávací cyklus. Jedná se i o jakousi prognózu vývoje absolventa povinné školní docházky podle zákona, rozsah a obsah jeho zájmových činností, profesní orientace pro další studium.

Na vysokých školách končí vědecké výzkumy a začínají nové. Nejinak je tomu v pedagogických vědách. I naše pedagogická fakulta vykazuje dobré výsledky. Čekáme na jejich uveřejnění a posunutí našich znalostí hlavně v tom, jak na základě nových poznatků koncipovat nové projekty učitelské přípravy. Od koncipování k realizaci je třeba zajistit kvalifikační kompetence vysokoškolských učitelů. Byli jsme svědky rigoróz, jejichž výsledkem je doktorát z pedagogických věd, habilitace a profesorská řízení s obhajobou vědeckých a pedagogických výsledků vydaných s ohlasem nejen doma, ale i v zahraničí.

Je pro nás radostné, že 31. ledna 2006 před vědeckou radou PdF Univerzity Palackého v Olomouci obhájila profesuru doc. PhDr. Hana Lukášová, CSc., vedoucí katedry 1. st. ZŠ a alternativní pedagogiky na PdF OU. Přejeme jí hodně zdraví a dalších úspěchů. **VLADIMÍR KREJČÍ**

Nová monografie rektora OU

Nová monografie **Decentralizační a dezintegrační procesy v Ruské federaci v 90. letech minulého století** Vladimíra Baara podrobně analyzuje a hodnotí období poslední dekády minulého století, v němž došlo k poslední velké dekolonizaci, při níž se rozpadlo teritoriálně obrovské ruské impérium formované řadu století podobným způsobem jako španělské, portugalské či britské impérium v Americe. Jediný rozdíl spočíval v tom, že původní evropské jádro Ruska neoddělovaly vody Atlantiku, ale jinak se ruská kolonizace od těch ostatních nijak neodlišovala. I ruská říše má za sebou staletí násilí vůči původním obyvatelům na dobytých územích včetně genocidy, zejména na Severním Kavkazu, na Sibiři či Dálném východě. Transformace monarchistického impéria v komunistickou totalitní „říši zla“, jak trefně nazval Sovětský svaz americký prezident Ronald Reagan, vytvořila z ruského státu světovou velmoc ohrožující svými jadernými zbraněmi celý svět. Její morální a ekonomický rozklad, završený politickým rozpadem roku 1991, vrátil Rusko zhruba do hranic vlády Petra I. Velikého. Rozkladné procesy však zánik Sovětského svazu nezastavil ani ve značně zmenšené Ruské federaci, a právě ony jsou obsahem nové monografie. Autor podrobně analyzuje kulturní, politické, ekonomické a demografické faktory, které vyvolávaly nejen silné decentralizační procesy, tak nezvyklé po staletích silné centralizační politiky, ale také dezintegrační snahy některých národů, které se nechtěly smířit s tím, že rozpad SSSR se zastavil na hranicích bývalých svazových republik. Analýza kořenů čečenského, tatarského nebo tyvanského separatismu je doplněna i rozborem emancipačních procesů dalších malých národů, které si v minulosti Rusové podrobili. Samostatná část je věnována i problému kozáctva. Politické faktory zahrnují vnější i vnitřní politiku zmenšeného Ruska, nové geopolitické postavení Ruska, rozvolňování vztahů mezi centrem a regiony, jakož i problémy subjektů, které se rozpadem SSSR ocitly v nové roli pohraničních regionů, ekonomické faktory, potom nejen obecné problémy transformace ruské ekonomiky, ale také nově vytvářené

PŘÍPRAVA LEDOVÉ PLOCHY

současné civilizace, které ohrožují naše zdraví a životy. Mít dobře vzdělané a vycvičené profesionály na místech, kde poskytnutí neodkladné péče rozhoduje o dalším osudu zraněného nebo nemocného člověka, považuji za jednu z priorit moderní společnosti.“

Voda – živel, který dokáže ohrozit životy lidí v mnoha případech, ať už se jedná o povodně, přecenění sil při plavání nebo prolomení ledu. Šok a následný pobyt ve vodě, jejíž teplota se pohybuje pouhých pár stupňů nad bodem mrazu, představují pro člověka smrtelné nebezpečí.

Teplota vzduchu –20 stupňů, teplota vody +4 stupně a záchranáři před úkolem nacvičit všechny možné situace při záchraně člověka, který se ocitl ve smrtelném nebezpečí. Takové podmínky nastavila příroda všem účastníkům praktického cvičení v rámci semináře LED 2006.

„Prožili jsme na Těrlicku dva dny,“ vypráví student druhého ročníku Jaroslav Pekara. „První den jsme se podíleli na přípravě cvičné plochy, což byly čtyři ledové otvory různých rozměrů. Vysekat a vyřezat led o tloušťce 50 centimetrů, to nebylo nic snadného. I přes velkou zimu jsme se pořádně zahřáli.“

Druhý den už šla legrace stranou. Naši studenti si vyzkoušeli úlohy figurantů, v praxi ověřovali záchranu z ledu, pohyb na ledové ploše, postupy při zvládání hypotermie. Ke slovu přišly záchranářské čluny, žebříky vodní sáně, Ski Boardy.

„Byly to náročné dva dny. Extrémní podmínky, v nichž jsme se museli se všemi dalšími aktéry této akce pohybovat, nás přesvědčily o náročnosti našeho budoucího povolání. Záchrana lidského života za složitých a mnohdy velmi komplikovaných podmínek – to vyžaduje dobře vycvičeného a po všech stránkách připraveného záchranáře,“ zdůrazňuje student Pekara.

„Ještě relativně nedávno se hovořilo o tak zvané „zlaté hodině“, v níž se zraněný musel dostat do nemocniční péče. Dnes se už čas, během kterého se rozhoduje nejen o životě samotném, ale i o kvalitě života pacienta, počítá na „platinové minuty“. Aby byli členové zdravotnických týmů schopni v přednemocniční péči tyto náročné požadavky zvládnout, musí být teoreticky i prakticky připraveni. Chyby, nedostatky a omyly v terénu nelze již napravit sebelepší odbornou péčí v nemocnici. Právě proto naše fakulta studenty oboru zdravotnický záchranář připravuje,“ uzavírá MUDr. Zemanová.

TOMÁŠ MALÁTEK, STUDENT 2. R. OBORU ZDRAVOTNICKÝ ZÁCHRANÁŘ

ŠTĚPÁN NEUWIRTH

Barevná lyrika Milana Cieslara

Milan Cieslar – Obrazy; galerie Chagall – Librex, Ostrava; 15. 11. – 12. 12. 2005

Expozice obrazů Milana Cieslara představila několik témat. Jsou to reflexe krajin a krajinných prvků (Krajina, Moře, Nebe, Cesta), reflexe emocionálních stavů (Touha, Obava), reflektování pojmů barvou (Komunikace). Tato námětová škála je sdělována názvy obrazů.

Jiné „tematické“ členění se objeví, jestliže se kritériem klasifikace stane způsob práce s barvou. Různorodost forem zacházení s malířským materiálem se projevuje jak v rovině volby barevných tónů – tendence k monochromatičnosti se střídají s dominancí teplých nebo studených barev, minimální tónové přechody se objevují vedle kontrastů pastelových a pestrých barev, tak v technickém zacházení s nimi – vrstvené lazury, strukturní malba, kontrasty lazurami tvořených ploch a pastózních linií.

FOTO: AUTORKA

V krátké anotaci výstavy se uvádí přibližně toto: *„... barva je pro Milana Cieslara prvotním podnětem malování, od ní se odvíjí vše, co se dále v obraze odehrává.“*

Je tím prvotním podnětem vjemové setkání s barvou v přírodě, umění, nebo jde o inspiraci při doteku malířské barevné hmoty?

V odpovědi na danou otázku autor potvrdil to, co intuitivně vnímáme při recepci jeho díla – je to barva v malířském ateliéru, barevná pasta, která se stává inspiračním, ale také realizačním elementem vzniku obrazu. Milan Cieslar říká: *„Volba vstupní barvy je náhodná. Je to ta, která ‚jde do ruky‘. Pracuji pak s touto náhodou. Během spontánního procesu malby, kterému nechávám volný průběh, se zpravidla odehraje něco, co dá mému myšlení určitý směr, něco, co ji dále determinuje. Do procesu tvorby vstupují racionální aspekty, které ovlivňují kompozici i výraz. Záměrně směřuji k tomu, aby obrazy působily harmonicky.“*

Tvůrčí směřování mladého malíře je v představované kolekci obrazů determinováno soustředěním se na psychologické, estetické a fyziologické působení barev. Výraz obrazu zde odpovídá momentální energii psychického stavu autora, jenž usiluje o to, aby proces tvorby i proces recepce směřovaly k pozitivní emoční bilanci zúčastněných. Snad je možno říci, že jde o malířskou subjektivní lyriku, která vizualizuje osobní kladné pocity, jež chce zprostředkovat recipientovi.

DÁŠA LASOTOVÁ

FOTO: AUTORKA

integrační vztahy uvnitř Ruska, mezistátní integrační tendence a formy transhraniční spolupráce. Analýza demografických faktorů ukazuje další obrovský problém současného Ruska – trvalý přirozený úbytek populace, katastrofální zdravotní stav obyvatelstva, odliv lidí z periferních oblastí, v nichž se koncentruje největší přírodní bohatství Ruska, a jiné negativní jevy. Práce končí odstoupením prezidenta Jelcina, s nímž je spojeno období decentralizace a dezintegrace, a nástupem Vladimíra Putina, který tyto procesy poměrně razantně zastavil. Monografie je prostoupena tabulkami s řadou u nás málo známých statistických údajů, s ohledem na často chybné používání rusismů v médiích u geonym a etnonym doporučuje správné české tvary, odkazuje na relevantní bibliografické zdroje včetně internetových, doplněna je více než čtyřmi desítkami map.

Publikaci recenzoval významný odborník na problematiku Ruska emeritní ředitel Ústavu mezinárodních vztahů PhDr. Václav Kotyk, DrSc.

Prezident Václav Klaus jmenoval nové rektory

Dne 23. ledna 2006 prezident Václav Klaus jmenoval na Pražském hradě čtrnáct rektorů. Na sklonku loňského roku je vybrali akademické senáty jednotlivých univerzit. Novým rektorům Václav Klaus popřál, aby jejich školy vzkvétaly. *„Cílem je jiná, vyšší kvalita vysokých škol, nikoli kvantitativní nárůst, kterého jsme byli v posledních letech svědky,“* uvedl prezident, podle něhož tato fáze už pomalu nastává.

Devět kandidátů bylo do rektorské funkce zvoleno poprvé: prof. Lubomír Dvořák (Univerzita Palackého v Olomouci), prof. Václav Hampl (Univerzita Karlova v Praze), prof. Jiří Málek (Univerzita Pardubice), prof. Václav Havlíček (České vysoké učení technické v Praze), prof. Karel Rais (Vysoké učení technické v Brně), prof. Vladimír Večerek (Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně), prof. Jaroslav Hlušek (Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně), prof. Boris Jirků (Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze) a prof. Richard Hindls (Vysoká škola ekonomická v Praze).

Ve druhém funkčním období budou v rektorské práci pokračovat: prof. Tomáš Čermák (VŠB – Technická univerzita v Ostravě), prof. Jiří Sopko (Akademie výtvarných umění v Praze), prof. Václav Cejpek (Janáčkova akademie múzických umění v Brně), prof. Jan Hron (Česká zemědělská univerzita v Praze) a prof. Vojtěch Konopa (Technická univerzita v Liberci).

Z novely vysokoškolského zákona, zařazené v prosinci loňského roku do Sbírky zákonů (č. 552/2005 Sb.), rektorské funkční období se prodloužilo ze tří na čtyři roky. Nově jmenovaní rektoři by tedy měli ve svých funkcích setrvat do 31. 1. 2010. **- JV -**

Školení informačních systémů pro zaměstnance OU v roce 2005

Od května do prosince roku 2005 absolvovali někteří zaměstnanci Ostravské univerzity v Ostravě, pedagogičtí pracovníci, sekretářky a referentky studijních oddělení školení informačních systémů (dále IS) se zaměřením na potřebu prohloubení svých znalostí. Současně načerpali informace o změnách a novinkách, které se v těchto IS objevily. Školení prováděli specialisté Centra informačních technologií na Ostravské univerzitě (dále CIT).

Celkem se v tomto období konalo 31 školení. Bylo proškoleno 296 zaměstnanců. Školily se IS Akros, e-Learning, GroupWise, Magion, Portal, Stag (Studijní agenda) a WorkPlace.

Zaměstnanci dostali možnost jednotlivá školení ohodnotit prostřednictvím evaluačního dotazníku. Mohli tak vyjádřit svůj názor na obsah školení, na samotného školitele a na organizaci celého školení. Hodnocení bylo provedeno u celkem 15 školení, kterých se zúčastnilo 210 zaměstnanců a z toho 192 zaměstnanců dotazník pro hodnocení školení vyplnilo. Hodnocení školení bylo provedeno u školení IS Portal, Stag - (Studijní agenda) a WorkPlace. Výsledky z hodnocení školení slouží pro přípravu a plánování dalších školení, které CIT pro zaměstnance Ostravské univerzity pořádá. Školitelé se tak na základě hodnocení mohou pro přípravu dalšího školení zaměřit na zefektivnění, např. obsahu školení a organizace školení.

Výsledky z hodnocení uvedených školení a podrobnější informace najdete ve Zprávě ze školení informačních systémů pro zaměstnance na Ostravské univerzitě v Ostravě, která je zveřejněna na www stránkách CIT v aktualitách (www.osu.cz/cit). Dále jsou výsledky zveřejněny na Portale OU v sekci služby v portletu s názvem Školení informačních systémů.

Monika Riedlová, CIT, bezpečnost IS/ICT

Dobré rady s. r. o.

6. Radujte se z maličkostí!

Od doby, kdy jsem opět blond, se mě přirozeně týkají vtipy o blondýnách. Prý jestli znám tenhle: „Jak to jezdíš?!“ křičí rozčilený řidič jedoucí za autem, které řídí blondýna, „Dělalas vůbec autoškolu?“ „Dělala! A určitě víckrát než ty!“ zní reakce.

Autoškolu jsem sice dělala jen jednou, ale do práce chodím opakovaně a už docela dlouho. Pozoruji, že čím víc let praxe mám za sebou, tím víc se do výuky připravuji. Zjišťuji, že na tři dny výuky bych potřebovala nejméně čtyři dny intenzivní přípravy, což rozhodně není normální!!! Přitom pozorujíc během výkladu studen-

Starověký elixír mládí aneb Návod, jak se dožít vysokého věku

Dlouhověkost starověkých Řeků je všeobecně známá věc. Obzvláště vysokého věku se dožívali intelektuálové – především filozofové a dramatičtí umělci. Mnozí z nich napsali svá stěžejní díla až po osmdesátce. S dlouhověkostí se přímo počítalo, například veřejné funkce směli vykonávat pouze nejstarší a nejváženější obyvatelé.

Fenomén starořecké dlouhověkosti dosud nebyl plně objasněn. Většina lidí, kteří se tímto problémem zabývali, se přiklání k názoru, že se na tom podepsala až vypjatá snaha a touha po rovnováze mezi fyzickou kondicí a intelektuální bystrostí, jíž staří Řekové dosahovali pravidelným cvičením těla a duše. Vyznávali a hlavně naplňovali ideu KALOKAGATHÍA (vyrovnanost tělesná a duševní).

Zalistujeme-li v encyklopediích a porovnáme-li data narození a úmrtí nejznámějších a nejváženějších starých Řeků, žasneme. S výjimkou Aristotela, který zemřel jako „mladík“, doživ se pouhých 62 let, byl starořecké duchovní elitě dopřán věk vpravdě impozantní:

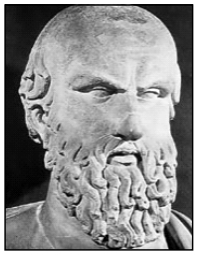

Sofokles (496-406 př. n. l.) byl slavný starořecký dramatik a básník, kněz a politik. Je autorem více než 120 divadelních her, z nichž se dochovalo jen několik (k nejznámějším patří tragédie Antigona, Elektra, Král Oidipus). Jako autor byl činný až do své smrti, která jej zastihla v 90 letech jeho plodného života.

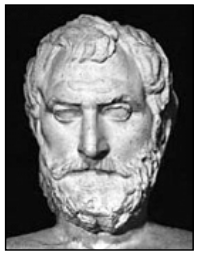

Thalés z Milétu (624-543 př. n. l.), nejstarší představitel milétské školy, je považován za prvního řeckého filozofa. Za prapočátek všeho považoval vodu. Byl obeznámen s orientální matematikou a astronomií. Velkou autoritu si získal tím, že k úžasu svých současníků správně předpověděl zatmění Slunce a vypočítal výšku egyptských pyramid z jejich stínu. Byla po něm nazvána geometrická poučka, tzv. Thaletova věta. Dožil se 81 let.

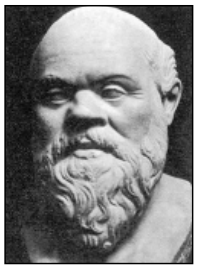

Sokrates (469-399 př. n. l.). Myslitel, jehož delfská věštírna prohlásila za nejmoudřejšího člověka na Zemi, je znám svým výrokem Vím, že nic nevím. Na vrcholu sil, ve svých 70 letech, byl obviněn z „neuznávání státem uznávaných bohů, zavádění nových božstev a kažení mládeže“ a odsouzen k trestu smrti požitím jedu! Rozsudku se podřídil, protože hlásal, že občan má plně respektovat zákony státu. Vypil číši bolehlavu…

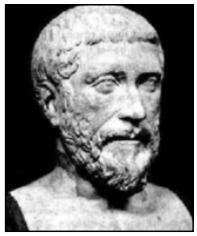

Pythagoras (570-490 př. n. l.). Tento vynikající filozof, matematik a cestovatel (procestoval celý Egypt a snad byl i v Indii) byl i zakladatelem školy, která se vedle filozofie věnovala matematice, teorii hudby, astronomii a lékařství. Pythagorejská škola fungovala jako uzavřená společnost s různými pravidly, stupni zasvěcení a rituály. Zůstala nám po něm slavná Pythagorova věta. Pythagoras zemřel ve věku 80 let.

Demokritos (460-370 př. n. l.) je zakladatelem atomismu. Věnoval se filozofii, přírodním vědám, lékařství a psychologii. Zastával názor, že vše je složeno z neviditelných částic, které jsou v neustálém pohybu, a zavedl pro ně pojem atom. Jeho příliš originální názory se zdály už tehdejší společnosti kacířské, Platon dokonce požadoval, aby všechny jeho spisy byly spáleny. Demokritos se dožil 90 let.

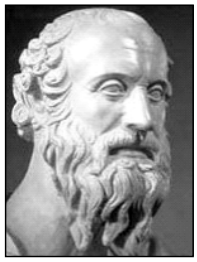

Diogenes (412-323 př. n. l.), jeden z nejznámějších antických filozofů, zakladatel tzv. kynické školy (kynikové hlásali zbytečnost uspokojování jakýchkoli potřeb, odmítali stát, náboženské tradice, sňatky…), byl břitkým kritikem společenských norem. Způsobem života demonstroval kynický ideál nezávislosti na okolním světě – v závěru života žil v sudu. Dožil se v plné síle 89 let.

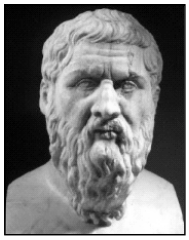

Platon (427-347 př. n. l.) je jedním z největších myslitelů v dějinách filozofie vůbec a jako takový sehrál významnou úlohu při tvorbě evropské civilizace. Založil Akademii – athénskou filozofickou školu. Téměř všechna jeho díla jsou napsána formou dialogů. Byl žákem Sokratovým a těžce nesl jeho odsouzení. Zemřel ve věku 80 let – uprostřed plodné intelektuální práce.

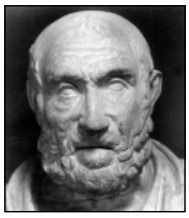

Hippokrates (460-377 př. n. l.) byl filozof, matematik, a především nejslavnější lékař antického Řecka. Je zakladatelem lékařské školy, podle níž je nemoc přirozeným stavem a procesem, a autorem etického kodexu lékařů (Hippokratova přísaha, závazný slib lékařství, který lékaři skládají dodnes.) Po celý život se těšil vynikajícímu zdraví. Zemřel stářím, uprostřed pilné práce. Bylo mu 83 let.

Studovat, bádat, přemýšlet, poznávat sebe sama i okolní svět a dbát při tom nejen o duchovno, ale i o svou tělesnou stránku, takový je recept na dlouhověkost, který nám přes věky vzkazují starověcí Řekové.

Eva Mrhačová

Medailon Jaroslava Horáčka

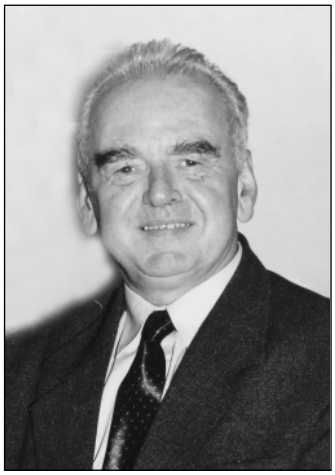

Žijí mezi námi mladí lidé, kteří zestárli ve třiceti letech. Na druhé straně jiní překypují vitalitou a činorodostí, ačkoli jsou podle data narození už řazeni mezi seniory. K těm bezesporu patří doc. MUDr. Jaroslav Horáček, CSc., vedoucí Ústavu patologické anatomie při Zdravotně sociální fakultě Ostravské univerzity. Nedávno v plné síle oslavil pětašedesátileté jubileum a stále hýří nápady. Seděli jsme v jeho pracovně nad hrníčkem kávy a já spolu se svým hostitelem absolvoval pestrou životní dráhu tohoto významného lékaře, pedagoga a spoluzakladatele dnes už uznávané Zdravotně sociální fakulty OU.

Začala v Podkrkonoší, v kraji Boženy Němcové, Aloise Jiráska, Karla Čapka a dalších velkých vlastenců. *„V mládí mě lákala historie, literatura, miloval jsem hudbu a divadlo. Na jedenáctileté střední škole v Úpici mě zaujala biologie a při řešení otázky co dál jsem se rozhodoval mezi medicínou a farmacií. Zvítězila ta první varianta, takže jsem v roce 1964 promoval na Lékařské fakultě Univerzity Palackého v Olomouci,“* usmívá se docent Horáček.

Jakoby náhodně si vzpomene, že ho lákala astronomie, a to natolik, že spolu s dalšími stál u zrodu hvězdárny v Úpici. Když se ho ptám, proč si při tolika zájmech vybral medicínský obor, který není lékaři považován za nejatraktivnější, zamyslí se, zvážní a po chvíli odpoví: *„Protože jedině patolog může dát s konečnou platností odpověď na otázku, co bylo příčinou úmrtí člověka. Každá pitva posouvá medicínské znalosti a pomáhá klinikům přesněji stanovovat diagnózu, jinými slovy: hodnotí se soulad mezi klinickou diagnózou a patologickým nálezem. Z toho plyne, že patologie prospívá medicíně jako vědě a v této souvislosti také pacientům.“*

Docent Horáček budoval svou kariéru postupně. Od roku 1964 až do roku 1971 asistoval na Ústavu patologické anatomie Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Pak přijal nabídku z Krnova a stal se primářem oddělení patologie tamější nemocnice a později i jejím ředitelem. V roce 1981, kdy získal akademický titul, se stal primářem Krajského oddělení patologie v Ostravě a byl jmenován krajským odborníkem. Kus práce v patologii odvedl také v Městské nemocnici Fifejdy. O deset let později (1991) v Olomouci habilitoval a využil pozvání k zahraničnímu studijnímu pobytu v Ústavu patologické anatomie ve Vídni.

„Život – to je především práce a rodina. Vychovali jsme se ženou Pavlou, která je také lékařka, dva syny. Ti si však už medicínu nevybrali…“

To, co je ve vyjádření docenta Horáčka zahrnuto do pojmu práce, lze jen těžko obsáhnout. Členství v desítkách odborných (i zahraničních) společností, přednášky na fakultě, přednášky v zahraničí v německém jazyce, řešení grantů, autorství 83 publikací v renomovaných časopisech odborných společností, recenze skript a knih, vedení ústavu a samozřejmě stále odborná práce. Navíc: *„Spolu s dalšími kolegy jsme usilovali o založení Zdravotně sociální fakulty při Ostravské univerzitě. Řada z nich už není mezi námi. Určitě by měli radost z toho, že od roku 1993, kdy fakulta vznikla, se zapsala – a významně – do*

ty sedící v protisměru nemám dojem, že by snad z mého výkladu byli nadšením bez sebe. Prostě klasika. Když jsem navíc tuhle zaměnila sudý týden za lichý a při horlivém plnění úkolů popletla, co se dalo, upadla jsem do hluboké deprese, z níž mě mohl dostat jedině nějaký pořádný kus žvance.

Sešla jsem tedy pár pater dolů a předstoupila před důmyslný přístroj umístěný v přízemí budovy D. Nastala složitá procedura – volba správné varianty. Zaprvé: srbské ražniči a hranolky. Zadruhé: vepřové žebírko s rýží. Zatřetí: čočka na kyselo. A dokonce začtvrté: bramborové šišky s mákem.

Majíc na mysli řadu neúspěchů tohoto dne s rozhodnutím jsem nijak nespěchala. Třesoucí se rukou jsem nakonec zvolila za bé, i když, po pravdě řečeno, zcela jista jsem si nebyla. A výsledek? PŘIJATO!

Hurá!!! Udělala jsem testy do MENS/ZY a byla jsem přijata! S představou, jak teď všem brunetám klesne úžasem čelist, jsem se vydala pro zaslouženou odměnu k výdejnímu okýnku. Trochu mě zaskočilo, kolik je všude lidí, a na okamžik mě napadlo, že podobné testy udělá snad každý, ale tuto myšlenku jsem zas raději rychle zaplašila. Ostatně, znáte to: protekce vždycky byla, je a bude…

Nemělo to chybu! Vepřové skutečně chutnalo jako vepřové a i rýže se tvářila jako rýže. Navíc – zřejmě jako bonus – jsem si do pracovny odnesla celou, nenačatou mandarinku. Naprostá spokojenost!

Vím, co chcete namítnout: není menza jako MENSA. Ale co naplat? Když vás nechtějí v jedné, zkuste to u druhé.

A radujte se z maličkostí, vždyť časem i na tu studentskou ztratíte nárok!

- IB -

Přehled studijních opor, které vznikly v rámci projektu Phare 2003

Studijní opory byly vytvořeny v rámci projektu Phare 2003 rlz – Systém dalšího vzdělávání učitelů základních škol v oblasti sociální práce. V tomto projektu vznikl kurz Management sociální práce se žáky základních škol, který byl určen pro učitele ZŠ MSK.

Hlavním cílem projektu je zajištění základních podmínek pro prevenci negativních jevů v běžných podmínkách školních tříd základních škol.

Prokešová, M. ***Management sociální práce se žáky základní školy I. Sociální interakce ve vztahu učitel-žák.*** Ostrava: OU, 2005, ISBN 80-7368-078-5.
Vydavatel: Ostravská univerzita v Ostravě
Vydání: první, 2005
Náklad: 250

Počet stran: 59
Distanční forma
Anotace: Studijní text je zaměřen nejen na základní problémy sociální interakce, která probíhá mezi učitelem a žákem, ale především na vztahy, které na základě sociální interakce vznikají. Kromě vysvětlení základních pojmů sociální interakce a jejich aplikace ve školním prostředí v rámci vztahu učitel–žák je v textu věnováno také místo sociální komunikaci v souvislosti s prožíváním emocí. Celkové pojetí textu směřuje k otázkám sociální kompetence učitele a jeho vlivu na psychiku žáka.

Fialová, I. ***Management sociální práce se žáky základní školy II. Agrese a oběti násilí.*** Ostrava: OU, 2005, ISBN 80-7368-079-3.
Vydavatel: Ostravská univerzita v Ostravě
Vydání: první, 2005
Náklad: 250
Počet stran: 97
Distanční forma
Anotace: Studijní text zpracovává téma vlivu skupin na chování jedince se zaměřením na destruktivní formy chování a nezdravé, deformované vztahy ve skupinách. Samostatné pasáže jsou věnovány dopadu prožitého násilí na kvalitu života oběti a možnostem pomoci oběti. Obsah textu je koncipován v souladu s cílem kurzu Management sociální práce pro učitele základních škol, kterým je prevence sociálně – patologických jevů a s ohledem na cílovou skupinu, které je kurz určen.

Kolář, M. ***Management sociální práce se žáky základní školy II. Školní násilí a šikanování.*** Ostrava: OU, 2005, ISBN 80-7368-076-9.
Vydavatel: Ostravská univerzita v Ostravě
Vydání: první, 2005
Náklad: 250
Počet stran: 48
Distanční forma
Anotace: Publikace se zabývá otázkou, jak zastavit epidemii šikanování ve školách. Poskytuje nové informace o školních programech proti šikanování v ČR a ve světě. Důraz je kladen na Český školní program, jehož výsledky jsou velmi povzbudivé. Zevrubně je zde zpracován významný prvek programu - základní scénář řešení počátečních stadií šikanování, a to v návaznosti na původní českou speciální teorii šikanování. V závěru jsou zodpovězeny základní otázky týkající se právní stránky šikanování.

Niklová, T., Poláčková, L., Kachlová, J., ***Management sociální práce se žáky základní školy III. Sociálně patologické jevy a sociální práce.*** Ostrava: OU, 2005, ISBN 80- 7368-080-7.
Vydavatel: Ostravská univerzita v Ostravě
Vydání: první, 2005
Náklad: 250
Počet stran: 87
Distanční forma
Anotace: Studijní opory přináší základní

povědomí jak v České republice, tak i v zahraničí. A její renomé díky nezměrnému úsilí osobností, které se snaží o její rozvoj, stále roste, stejně jako roste zájem mladých lidí na fakultě studovat," říká docent Horáček, který byl šest let jejím děkanem a v současnosti je proděkanem fakulty, a dodává: *„Děkanské období mne obohatilo mimo jiné o přátelské vztahy ke Slovensku, zvláště ve vztahu ke Zdravotně sociální fakultě Trnavské univerzity. Vzájemná spolupráce vyústila v ocenění, kterého se mi dostalo na slavnostním zasedání její Vědecké rady s udělením Zlaté medaile."*

Když se ho ptám, jakým hodnotám přisuzuje důležitost, po krátké chvilce přemýšlení odpoví: *„Je jich celá řada, ale začnu přátelstvím a schopností tolerance. Je také důležité si vážit lidí, kteří jsou člověku schopni a ochotni pomoci ve chvíli, kdy je mu nejhůře. To je prubířský kámen lidských vztahů. Cením si lidí, kteří na základě svých znalostí a dovedností došli k úspěchu. V takovém případě mi vadí lidská závist, stejně jako mi vadí vulgarita a dravost spojená s arogancí, které používají jedinci ve snaze nezaslouženě zbohatnout…"*

Mezi svými kolegy je docent Horáček znám jako člověk se smyslem pro humor a lidský přístup k jejich osobním problémům. A co se týká pacientů, téměř nikdo netuší, čím tento lékař-patolog přispěl k vítězství medicíny nad nemocí. Tento medailon je tedy jakýmsi skromným poděkováním za vše, co ve svém životě pro ostatní udělal.

Štěpán Neuwirth

O ostravské pobočce Jazykovědného sdružení AV ČR

Také v roce 2005 vyvíjela svou činnost ostravská pobočka Jazykovědného sdružení Akademie věd ČR při katedře českého jazyka Filozofické fakulty Ostravské univerzity. Vzhledem k tomu, že v její akademické obci dochází zcela přirozeným způsobem k jistým generačním proměnám, přicházejí noví mladí kolegové, nebude snad na škodu připomenout několik skutečností z její historie. Ano, naše pobočka má svou historii. Vznikla totiž již v roce 1964 při katedře českého jazyka a literatury tehdejšího Pedagogického institutu (pozdější Pedagogické fakulty), vysoké školy, která svou odbornou, pedagogickou a veřejnou činností musela dokazovat tehdejším příslušným ostravským institucím, jakož i ostravské veřejnosti, že Ostrava vysokou školu se společenským a přírodovědným zaměřením opravdu potřebuje.

K jistému zviditelnění nové vysoké školy částečně přispěl i vznik shora uvedené pobočky, o níž se maximální měrou zasloužil tehdejší akademický funkcionář, pozdější vedoucí katedry českého jazyka a literatury, též i její první předseda prof. PhDr. Alois Knop, CSc. Hlavním cílem pobočky bylo především navázat spolupráci nejen s ostatními pedagogickými instituty v té době vzniklými, ale hlavně s příslušnými pracovišti tzv. kamenných univerzit, tedy pražskou, brněnskou, olomouckou i některými slovenskými. Spolupráce se začala postupně velmi příznivě vyvíjet. Přijížděli k nám přednášet tehdejší přední lingvisté uvedených univerzit. Jejich prostřednictvím byla často navázána též i spolupráce s příslušnými katedrami, z nichž mnohé se staly školícími pracovišti pro mladé asistenty připravující se k rigorózním či kandidátským zkouškám. Tak byla zajištěna tolik potřebná kvalifikační struktura jednotlivých kateder.

Spolupráce s uvedenými vysokými školami trvá dodnes, a to včetně spolupráce i s jejich pobočkami Jazykovědného sdružení AV ČR. Přijíždějí k nám na pozvání odborníci ze zahraničí, z Polska, z našich vysokých škol a jistý prostor dáváme též našim domácím kolegům, jak ostatně vyplývá z následujícího přehledu činnosti pobočky v roce 2005. Tato spolupráce částečně přispívá i k větší informovanosti o odborné práci jednotlivých pracovišť.

V uplynulém roce jsme přivítali dva hosty z Polska. V dubnu přijal naše pozvání prof. dr. hab. Jan Miodek, ředitel Ústavu polské filologie na Vratislavské univerzitě ve Wroclavi, předseda komise jazykovědné kultury Polské akademie věd, který promluvil na téma *„Jazyková kultura v Polsku"*. V květnu vystoupil se svou přednáškou *„Kulturní kontextualizace jazykového projevu"* prof. dr. hab. Mieczyslaw Balowski z Opolské univerzity v Opole a Státní vysoké školy v Ratiboři. Z domácích vysokých škol přednášel v dubnu prof. PhDr. Rudolf Šrámek, CSc., z Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně na téma *„Hydronymie Moravy"*. Z Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové vyhověl v březnu našemu pozvání doc. PhDr. Svatopluk Pastyřík, Ph.D., tématem jeho přednášky byla *„Hypokoristika v současnosti a minulosti"*. Z mladých kolegů jsme měli možnost poznat v dubnu Mgr. Martina Štindla, Ph.D., vedoucího pobočky Soka Žďár nad Sázavou ve Velkém Meziříčí, a v listopadu Mgr. Patrika Mittera, Ph.D., z Pedagogické fakulty UJEP v Ústí nad Labem. Téma přednášky Mgr. Štindla znělo *„Velkomeziříčská kronika F. I. Konteka z roku 1727 – vnější geneze rukopisu"*, Mgr. Mittera *„Několik poznámek ke komponentům internacionálního charakteru v současné češtině"*. Z naší fakulty, totiž z Filozofické fakulty Ostravské univerzity, uvádím především přednášku prof. PhDr. Jiřího

Damborského, DrSc., z katedry slavistiky, která se konala v březnu na téma *„K teorii kalku“*, říjnovou přednášku Mgr. Radka Čecha, Ph.D., (od začátku zimního semestru studijního roku 2005/2006 člena katedry českého jazyka) *„Několik poznámek k (nejen jazykovému) systému aneb Lingvistika jako empirická věda“* a prosincovou přednášku *„Reklamní hra s jazykem“*, kterou přednesla rovněž členka katedry českého jazyka Filozofické fakulty OU PhDr. Hana Srpová, CSc.

Členy naší pobočky jsou všichni pracovníci katedry českého jazyka FF OU, někteří pracovníci katedry českého jazyka a literatury s didaktikou PdF OU a katedry slavistiky FF OU. Vzájemná spolupráce mezi nimi je velmi dobrá. Podle sdělení hlavního výboru Jazykovědného sdružení AV ČR v Praze patří naše pobočka k těm, které bývají vždy příznivě hodnoceny. Patřičnou zásluhu na tom mají mé spolupracovnice, totiž jednatelka doc. PhDr. Eva Höflerová, Ph.D., a hospodářka PhDr. Marcela Grygerková, Ph.D. Sluší se jim poděkovat i touto formou.

Závěrem uvádím zcela osobní, snad i poněkud nostalgickou poznámku: jsem velice ráda, že jsem byla jako tehdy mladá asistentka mezi těmi, kteří vznik pobočky sledovali, že jsem byla jednou z jejích prvních členů a měla tak možnost poznat řadu vynikajících lingvistů, jejichž jména bohužel nacházíme většinou už jen na stránkách odborné literatury.

Doc. PhDr. Naděžda Bayerová, CSc.
předsedkyně pobočky JS AV ČR

Slavnostní koncert k uctění 250. výročí narození skladatele W. A. Mozarta

V pátek 27. 1. 2006 uplynulo přesně 250 let od narození jednoho z největších skladatelů všech dob – Wolfganga Amadea Mozarta. K tomuto výročí připravilo pěvecké oddělení Institutu pro umělecká studia OU slavnostní koncert, na kterém zazněly vybrané árie z oper, písně a koncertní árie tohoto autora. Pedagogové pěveckého oddělení doc. Drahomíra Míčková, Mgr. Klemens Slowioczek a Mgr. Barbora Baranová se společně se svými studenty a absolventy rozhodli pojmout celý koncert v dobové atmosféře a dané výstupy z oper Bastien a Bastienka, Kouzelná flétna, Figarova svatba či Don Giovanni ztvárnili herecky ve stylových kostýmech. Jmenovitě vystoupili: Mgr. Z. Fišerová, MgA., Mgr. Klemens Slowioczek, Mgr. M. Vavrušová, L. Orlíčková, MgA. K. Švorcová, Mgr. K. Ševčíková, G. Podžorská, M. Kolář, B. Kadlčíková, A. Škarbová, J. Nedoma, P. Ripka, K. Zbořilová a P. Němec za klavírního doprovodu Mgr. R. Bednaříkové, Mgr. L. Michela a MgA. E. Novotné. Publikum bylo nadšeno nejen nápadem, ale i vysokou úrovní pěveckých a hereckých výkonů. Nutno dodat, že o tento koncert projevila zájem i Česká televize, která pozvala ve středu 1. 2. 2006 doc. Míčkovou (autorku myšlenky tento slavnostní koncert uspořádat) společně s jejími studentkami Kamilou Ševčíkovou, Gabrielou Podžorskou a korepetitorem Mgr. Lukášem Michelem do pořadu „Dobré ráno“, kde byl vedle živého vystoupení také odvysílán záznam z pátečního koncertu.

Kateřina Švorcová, Jan Grossmann

informace o problematice sociální práce s rodinami a dětmi, romskou komunitou a o prevenci sociálně-patologických jevů se zaměřením na prevenci protidrogovou. Kromě základních informací z jednotlivých oblastí jsou v oporách obsaženy i příklady a kazuistiky včetně doporučení, jak problémové situace ve školách řešit ve spolupráci se sociálními pracovníky.

Kolibač, R. ***Management sociální práce se žáky základní školy IV. Distanční forma vzdělávání (DIV).*** Ostrava: OU, 2005, ISBN 80-7368-077-7.
Vydavatel: Ostravská univerzita v Ostravě
Vydání: první, 2005
Náklad: 250
Počet stran: 55
Distanční forma
Anotace: Studijní učební materiál je určen všem zájemcům, které zaujala forma distančního vzdělávání (DiV). Cílem je poskytnout vstupní informace nutné k zorientování se v dané problematice. Čtenář se seznámí s prvky a fungováním distanční výuky. Jednotlivé kapitoly jsou zde věnované výkladu pojmů, stručné historii a současnosti distančního vzdělávání, tvorbě výukových materiálů pro potřeby DiV, způsobu učení v DiV a nejnovější formě distančního vzdělávání – eLearningu.

Svoboda, J. ***Dialogová forma výuky společenské, rodinné a sexuální výchovy v základní škole.*** Ostrava: OU, 2005, ISBN 80-7368-075-0.
Vydavatel: Ostravská univerzita v Ostravě
Vydání: první, 2005
Počet stran: 90
Náklad: 250
Anotace: Text nabízí vedení hodin společenské výuky v základní škole podle doporučených tematických celků. Zpracování dává podrobný návod, jak vést hodinu, aby žáci prohloubili úroveň svých znalostí v tématech, byli plně zaangažováni, byli informacemi prováděni při zachování jejich dojmu volby.

Svoboda, J. ***Praxe učitelů základních škol v prevenci nežádoucích sociálně patologických jevů.*** Ostrava: OU, 2005, ISBN 80-7368-073-4
Vydavatel: Ostravská univerzita v Ostravě
Vydání: první, 2005
Počet stran: 56
Náklad: 250
Anotace: Informuje o podstatných sociálních zákonitostech a jejich aplikaci v základní škole, nabízí ukázky řešení krizových situací výuky, formy a možnosti doplňování motivace žáků, vyhledávání a řešení šikany, pomoc při profesionální orientaci nerozhodných žáků.

Skripta si lze vypůjčit ve Státní vědecké knihovně a v Univerzitní knihovně Ostravské univerzity.

Zdeňka Kantorová

Vydané spisy, skripta a sborníky

Název: **Etopedie**
Vybrané okruhy etopedické problematiky
Autor: Kateřina Vitásková
Nakladatel: Ostravská univerzita v Ostravě
Rok vydání: 2005
Vydání: první
Náklad: 1 000 ks
Cena: 90 Kč
IBSN 80-7368-123-4

Anotace:
Proměnlivost etopedie jakožto speciální pedagogické disciplíny vychází zejména z nestejnosti a relativity hodnot a norem společnosti, které v socio-kulturním kontextu nabývají různé důležitosti a funkce. Vzhledem k častosti a závažnosti výskytu odlišného chování dětí a mládeže vnímá společnost stále více potřebu porozumět konkrétním jevům, jejich příčinám i důsledkům. Jedinci s poruchou chování či emocí jsou často považováni za nepřizpůsobivé, abnormální bytosti především proto, že se vymykají běžnému očekávání či ideálu. Naše společnost se často přiklání k charakteristice sociálního stigmatu, která vychází z nestejnosti – nesimilarity – v jednání, činech, smýšlení a porozumění. Tato nestandardnost projevů jedince patří k základním determinantám socializačního procesu, stejně jako generalizace předsudků a sklony vidět všechny stejně, bez ohledu na individuální zvláštnosti, přestože bychom měli odlišnost, jinakost, heterogennost chápat jako základní kámen funkční sociální skupiny. Tento text je tudíž určen všem těm, kteří se chtějí věnovat speciálním metodám a postupům, které přispívají ke kvalitnější výchově a reedukaci, všem, kteří chtějí nalézt odpovědi na otázku příčin a výskytu poruch chování, a všem, kteří se nebojí vidět důsledky odlišných norem a hodnot dnešních dětí a mládeže.

■

Název: **Multikulturalismus jako komunikační problém**
Autor: Jelena Petruciová
Nakladatel: Ostravská univerzita v Ostravě
Rok vydání: 2005
Vydání: první
Náklad: 100 ks
Cena: 84 Kč
ISBN 80-7368-082-3

Ze zápisníku našich zahraničních stážistů

Esos gringos...

Manželka dělá v mexické restauraci. Doufala, že se v práci zdokonalí v angličtině, ale v celé restauraci je jediná, která umí anglicky. Tak se poohlíží po něčem jiném. Minulé úterý v deset dopoledne měla schůzku na personálním oddělení univerzity, a jelikož má, abych to řekl diplomaticky, menší než malé množství orientačního smyslu, musel jsem ji doprovodit. Aby čert nedal, cestou na schůzku se jí ulomil podpatek. Bylo za deset deset, tak jsem se obětoval a běžel domů pro náhradní boty. Naštěstí tady mají chodci absolutní přednost a doma jsem byl co by dup. Popadnul jsem boty a utíkal zpátky. U jednoho domu dva Mexičané právě upravovali zahradu, a jak tak běžím s botami v ruce, slyším, jak ten jeden volá na druhého: „Mira al gringo, ha robado zapatos!“ Tedy, „dívej na toho gringa, ukradl boty!“ Neměl jsem čas jim vysvětlovat situaci a běžel jsem dál. Manželku jsem zanechal na místě schůzky, lodičky s ulomeným podpatkem jsem si dal do batohu a šel jsem na bazén. Jít si zaplavat v deset dopoledne patří ke slastným privilegiím Fulbrightů. Na vrátnici po mně slečna chtěla nějaký papír, a jelikož ten byl až na dně batohu, musel jsem vytáhnout všechny věci na přepážku, včetně oněch lodiček. Slečně s kaštanovýma očima ztuhl úsměv na tváři, a než jsem mohl uvést věci na pravou míru, byla s papírem v ruce tatam. Celý červený jsem se odebral do šaten převléct se do plavek. Víte, ač se to z hollywoodských filmů nezdá, Amerika je velmi prudérní země. Když plavky, tak bombarďáky po kolena. Ty já ale nemám. Mám jenom ty naše, české, jako slipy. Cesta z šaten k bazénu vede asi padesátimetrovým skleněným tunelem, po jehož jedné straně je velká tělocvična. V té se právě konal volejbalový turnaj, jemuž přihlíželo asi pět set diváků. Byla zrovna přestávka a diváci se nudili. Když jsem tou chodbou procházel, už se nenudili. Do bazénu jsem se toho dne nořil s velkou úlevou a domů jsem se raději vracel postranními uličkami. Ač vyčerpán svou trojnásobnou metamorfózou ze zloděje na transvestitu a pak exhibicionistu, toho večera jsem přesto usínal s úsměvem na tváři. Hřála mne představa, jak ti dva Mexičané vyprávějí svým vyděšeným příbuzným v Mexiku: „Esos gringos son gente muy rara. Tienes que guardar tus zapatos, porque te los roban.“ Tedy, tihle gringové jsou moc divní. Musíš si hlídat boty, jinak ti je ukradou...

Přemysl Mácha

Zápisky z Petrohradu (5)

Posílám ledový pozdrav ze zmrzlých petrohradských ulic. Podvlíkačky a péřová bunda mi už nesčetněkrát zachránily život. Ztratil jsem už v pořadí třetí čepici. Mrzuté. Byl jsem na týdenní návštěvě u příbuzných ve Voroněži na jihozápadě Ruska. Rychlík tam jede pouhých 24 hodin. Dva dny jsem tedy ztratil ve vlaku při cestě tam a zpět. Rodiště Bunina, Kolcova a Nikitina na mě zapůsobilo svojí městskou krásou zachumlanou do husté sněhové peřiny. Mám jedinou výhradu týkající se špatného (vlastně spíše žádného) udržování chodníků v zimním období. Snad právě toto způsobilo můj podivný tanec (snad kozáček, nevím, co to do mě vjelo) na hlavní ulici ve středu města, který vypadal nebezpečně a určitě i poněkud směšně. Zakončil jsem ho elegantním skluzem na kolenou jako v baseballu. Chudáci důchodci!

Na celých pět dní jsem byl přejmenován. Všichni mi říkali IHOR´, popř. IHARJOK. To je v souladu s fonetickou zvláštností místního dialektu, jenž se vyznačuje tím, že se všechna psaná „g“ v ruských slovem vyslovují jako [h], což je alespoň malá kompenzace za oproti češtině neexistující grafém h. Odjížděl jsem nabitý dojmy a v rukou jsem třímal nejhezčí dárek, jaký jsem si dokázal představit. Pravou ruskou beranici, tzv. ušanku. Černou.

Viděl jsem nový ruský filmový trhák Dnivnoj dazor (Denní hlídka), který navazuje na předchozí Načnoj dazor (Noční hlídka). Oba filmy jsou natočené na motivy románů zde nesmírně populárního spisovatele sci-fi Sergeje Lukjaněnka. Jak již názvy těchto filmů napovídají, pojednávají o věčném souboji sil světla a tmy (či dobra a zla), přičemž děj se odehrává především v současné Moskvě. Film je přehlídkou nových technik a triků, které si ruští filmaři osvojili, a předznamenává přelom v ruské kinematografii. Lukjaněnka zcela nedávno přeložil do češtiny Libor Dvořák. Potenciální čtenáři si mohou knihu pod názvem Šerá hlídka koupit v ostravském knihkupectví Kanzelsberger (asi 400 Kč).

Byl jsem na koncertě ukrajinské rockové skupiny Okean Elzi v BKZ (Bal´šoj kancertnyj zal). Bylo to skvělé. Procítěné. Prostě: „Ja na nebi buv, kudy litav, sam ni znav, bo navkolo meně buv tuman, padav snih.“ Rozuměli jste? Na shledanou za měsíc.

Igor Jelínek

Růžovými brýlemi Miriam Prokešové

Hmm. Je to zajímavé. Skoro bych řekla, že se mi (konečně) minulým příspěvkem v lednových Listech podařilo vyvolat bouřlivější reakci. Navíc hodně rozporuplnou. Proto cítím potřebu se k minulému tématu ještě několika slovy vyjádřit.

Tak tedy vy, kteří mi nevěříte: opravdu mám kamarádku v Belgii a ta má opravdu problémy se svým šéfem v práci. Nepsala jsem o sobě a ani o svém vedoucím. Kdybych to chtěla udělat, napsala bych to přímo. A bez obav. Neschovávala bych se za svou kamarádku. Zase tak zbabělá nejsem. A napadá mě, že ani teď nevím, jestli kamarádka dala na mou radu a jestli „odpustila“, nebo dala výpověď. Musím jí zavolat a zeptat se, jak jí to dopadlo. Těm, kteří si bůhví proč mysleli, že píšu o sobě, bych ráda řekla, že třeba výpověď bych nedala, protože mám svou práci až příliš ráda. Když se nad tím zamyslím, tak dokonce až tak, že jsem ani v době svého tvůrčího volna nedokázala nepřednášet, i když jsem věděla, že to je jen má vlastní vůle (a tudíž i aktivita zdarma). Získala jsem však něco mnohem více – nepředstavitelný pocit volnosti a svobody. Pocit, že někam jdu, protože to tak sama chci. A to není žádnými penězi k zaplacení.

I když mě to někdy štvalo, konečný pocit byl super. Opravdu.

Mne však celý měsíc trápilo něco jiného, co nyní musím napravit. Zapomněla jsem totiž minule napsat (myslela jsem si, že to je samozřejmé), že odpustit není totéž co souhlasit, že odpustit zlu neznamená zlo schvalovat. Pokud odpustím zlému, že je zlé, pokud odpustím bezpráví, že je bezprávné, neznamená to, že jej schvaluji a že mu dávám volný průchod. Právě naopak. Jedině tady tímto odpouštěním, tedy od – poutáním se od zlého, můžeme získat nadhled nad danou situaci. Teprve pak, bez zloby a bez nenávisti, bez chuti pomstít se, jedině tehdy můžeme klást zlu odpor, zastavit jej. Jde o to „nastavit“ tvář, ale jen proto, aby se zlo zastavilo, aby se nerozrůstalo dále. Ne nadarmo již přece nejen Chelčický, Tolstoj, ale třeba např. také nedávno zesnulý filosof P. Ricouer tvrdili, že násilí působí vždy jen násilí, i kdyby chtělo být spravedlivou zlobou. Jenže my se světovými válkami ani teroristickými útoky nepoučili. Klidně hazardujeme s památkou miliónů minulých mrtvých a možná i budoucích ve znamení oko za oko, zub za zub, které nic neřeší. A už bychom to možná i měli a mohli vědět. Že nenávistnou odpovědí na nenávist je vždy jen nenávist, destrukce, smrt.

Nebo výpověď v práci, kterou jsme mohli mít třeba i hodně rádi.

Hezky toto všechno vyjádřil F. Kafka těmito několika slovy:

„Každá facka letí světem, dokud nedopadne na tvář, která jí odpustí.“

Přiznám se však, že teď tak nějak nevím – jsme skutečně lidé, nebo pouze fackovací paňáci, kteří si navzájem mezi občasným pohlazením dávají jen rány, které s chutí posílají dál? Paňáci, kteří se však cítí být moudří a spravedliví?

Vše nasvědčuje tomu, že ano.

A v dnešní společnosti dokonce stále víc a víc.

Z dějin Moravy

Zájemci o vlastivědu Moravy dostali v těchto dnech do rukou čtvrté letošní číslo **Vlastivědného věstníku moravského**, jediného celostátního časopisu věnovaného staré i novější minulosti Moravy a Slezska. Číslo vyšlo za finanční podpory Brna, Bzence, Luk nad Jihlavou, Napajedel, Oslavan, Strážnice, Dolan na Olomoucku, Topolan, Zhoře na Žďársku a kraje Olomouckého. Naše čtenáře upozorňujeme na několik zajímavostí.

První dva články jsou věnovány dvousté památce bitvy tří císařů u Slavkova. Článek **Slavkovský zámek a napoleonské výstavy** si všímá, jak ve 30. letech 20. století začala tradice napoleonských oslav a výstav. Připojena je barevná fotografie proslulého 20 m vysokého francouzského kanonu – betonárny firmy ZAPPA v Holubicích.

Další článek, **Ochránci slávy předků**. Hnutí vojenské historické rekonstrukce v Rusku, z pera prezidenta Mezinárodní asociace Klubů vojenské historie Ruské federace, pojednává o rekonstrukcích historických bitev v Rusku (Borodino) a účasti na setkáních u Slavkova, s barevnými obrázky.

O málo známém barokním moravském malíři píše studie s názvem **Šternberský malíř Antonín Richter**. Jeho obrazy najdeme v kostelích v Rýžovišti u Bruntálu, Výšovicích na Prostějovsku, Hnojicích, Štarnově a Žerotíně na Olomoucku, hlavně pak ve sbírkách Handkovy galerie ve Šternberku.

Vydané spisy, skripta a sborníky

Anotace:
Po prostudování textu bude čtenář vědět, co je kultura a jakou úlohu v pojetí kultury hraje svět symbolů, jaký je vztah mezi jazykem a kulturou, s jakými komunikačními problémy je spojen kulturní kontakt, jaká je úloha jazyka v životě jednotlivce, jaké jsou předpoklady úspěšného komunikačního činu. Čtenář bude schopen lépe porozumět úskalím kontaktů mezi kulturami a mezi členy různých kultur, vést rozhovor s osobami odlišného hodnotového, postojového a kulturního spektra, uplatňovat formy komunikace cílené na rozvíjení komunikace, na rozvíjení tolerance jako základního cíle komunikačních strategií. Získá inspirační zdroje pro sebereflexi a následné překonání určitých komunikačních stereotypů a předsudků a získá dovednost k interkulturní komunikační toleranci.

■

Název: **Pedagogické a psychologické problémy dětství a dospívání**
Autor: PhDr. et Mgr. Maria Vašutová, Ph.D.
Nakladatel: Filozofická fakulta OU
Rok vydání: 2005
Měsíc: prosinec
Vydání: první
Rozsah: 280 stran
Náklad: 200 ks
Cena: 350 Kč
ISBN 80-7042-691-8

Anotace:
Publikace je zaměřena na obecné zákonitosti vývoje osobností dětí a dospívajících. Zabývá se i otázkami zvláštními, specifickými, s nimiž se rodiče, učitelé a vychovatelé mohou setkat a které mohou vést k pochopení skutečnosti a orientaci v často nepřehledných situacích.

První část textu charakterizuje příslušná věková období od početí až po dospívání ve vztahu k psychologickým problémům, které se v jednotlivých fázích vývoje dítěte mohou vyskytovat. Obsahem druhé části je podrobnější popis některých poruch v období dětství a dospívání. Jsou zaměřeny na některé formy handicapu, neurologická onemocnění, vývojové poruchy, poruchy chování, učení, emoční poruchy, poruchy se somatickými projevy a poruchy příjmu potravy. Pozornost je věnována i kriminalitě u dětí a dospívajících, agresivitě, školnímu násilí a šikaně – jako celospolečenského fenoménu dnešní doby.

K proslulé Kronice žďárské se vrací v příspěvku **Cronica domus Sarensis** autor zabývající se dějinami cisterciáckého kláštera ve Žďáru nad Sázavou a osudy Jindřicha Řezbáře, autora kroniky.

Lidovým zvykem „stínání berana“ v Loučkách u Tišnova se zabývá další stať. Dnes již řídký zvyk byl v obci oživen a bývá předváděn vždy v listopadu. Ještě před 170 lety byli živí berani opravdu šavlí stínáni. Roku 1837 byl tento krvavý zvyk moravským místodržitelstvím zakázán.

K tankové bitvě pod Brnem koncem dubna 1945 se vrací příspěvek, jehož sepsání bylo vyvoláno neúplnými informacemi na ruském internetovém portálu Russian Battlefield. Článek je provázen dosud neznámými snímky rozstřílené vojenské techniky mezi Rajhradem a Ořechovem a upřesňuje dosavadní názory.

Drobnější příspěvky se týkají současného zájmu Italů o osudy brněnského Špilberka, o němž se proslýchá, že má být přestavěn v luxusní hotel. Italy, Maďary a Poláky tento projekt znepokojil, poněvadž byl místem utrpení jejich revolucionářů bojujících proti rakouskému absolutismu a takovou přestavbu by považovali za národní urážku. **Archeologické nálezy ve Znojmě** objevené letošního roku popisuje jiný článek.

Píše se také o **Památníku písemnictví na Moravě**, nově instalovaném v rajhradském klášteře.

Otevření městského muzea ve Svratce, městě ležícím na zemské hranici, je tématem další zprávy.

Poslední rubrika přináší životní výročí významných moravských historiků: prof. F. Hejla z Kněževíska u Letovic, dr. P. Balcárka z Brna-Králova Pole, dr. I. Vlčkové-Butulové ze Zborovic u Kroměříže, dr. I. Štarhy z Ujčova u Nedvědice. Připomenuto bylo i 90. výročí význačného znalce národopisu Hané ing. J. R. Bečáka z Velkého Týnce u Olomouce.

Závěr čísla představují recenze publikací týkajících se dějin moravských a slezských míst a moravika – přehled publikací, které vyšly v roce 2004 a týkaly se nějak dějin Moravy a Slezska. **(MAPA)**

(Ne)bezpečný e-mail

V poslední době se může zdát, že ten, kdo nemá na své vizitce e-mailovou adresu, jako by snad ani neexistoval. Vy, kdo ještě výhod elektronické pošty nevyužíváte, můžete s klidem tento článek přeskočit. K vám totiž nepromlouvá. Až nastane i u vás ten správný čas a krásy e-mailové komunikace pochopíte, můžete se k těmto řádkům klidně vrátit.

Z předešlých článků už asi sami víte, že na Internetu lze najít téměř vše. Na mnoha stránkách najdete plno užitečných, ale také neužitečných, neškodných, ale i spousty nebezpečných informací. Velmi podobně jsou na tom i e-mailové zprávy. Kromě těch užitečných od kolegů nebo členů rodiny a neužitečných hloupostí (rozesílané vtipy, obrázky a podobně) se tu a tam přižene do vaší schránky e-mail s nebezpečným obsahem.

Od koho mi přišel vir?

Drtivou většinu nebezpečných e-mailů, které nemusí obsahovat jen vir, nerozesílá nikdo z masa a kostí, ale jsou dílem samotných virů a červů, které se tímto způsobem šíří. Jednoduše se připojí k nějaké smysluplně vypadající zprávě a čekají, až je uživatel spustí. Však si vzpomeňte na téměř legendární text: „Miluji tě, detaily najdeš v příloze,“ nebo e-maily lákající na erotické fotografie. Navíc nebezpečný e-mail dokáže padělat adresu odesílatele. E-mail se pak tváří jako zpráva od vašeho kolegy.

Téměř všichni univerzitní zaměstnanci a studenti mají svou e-mailovou adresu, a proto nebezpečné e-maily není radno podceňovat.

Naštěstí můžete být v klidu. CIT (Centrum informačních technologií) spravuje centrální antivirový systém, který je určen jen pro potřeby elektronické pošty a snaží se, aby se do vaší schránky nikdy žádný nebezpečný e-mail nedostal. Bohužel bezpečnost nemůže být nikdy dokonalá. Pokud byste se náhodou k nějakému takovému e mailu dostali, zbystřete svou pozornost, protože pokud neotevřete přílohu, nic by se vám nemělo stát.

Pokud si nejste jisti, tak se raději zeptejte člověka, který zprávu poslal, jestli vám ji skutečně poslal on. Pokud potvrdí, že ji sám odeslal, pravděpodobně se nejedná o nic nebezpečného. Jinak se dané e-mailové lumpárně podařilo proklouznout přes antivirový systém CIT a je na vás, abyste takový e-mail seznámili s klávesnicí „Delete“. Je dobré si pamatovat, že nebezpečí může číhat i v přílohách, které se tváří jako obrázky, písničky nebo jako dokument ve Wordu.

Reklamní e-maily

Dalším fenoménem poslední doby jsou nevyžádané reklamní e-maily (spam). Je to podobné, jako když do vaší poštovní schránky dostáváte každý den spousty papírových letáků, které propagují zboží, které nechcete. CIT i na takové e-maily dává prostřednictvím centrálního antispamového systému pozor a viditelně takové e-maily označuje v předmětu zprávy značkou S-P-A-M.

Opatrnost a zdravá míra nedůvěry vám pomůže s nebezpečnými e-maily. Vždyť úplně stejně reagujete v případech papírových reklamních materiálů. Leták lákající vás výhrou „10 melounů“ už většina z vás rovnou vyhodí. Není důvod, proč se nechovat stejně i v případě elektronické pošty

Než otevřete podezřelou přílohu nebo zareagujete na podezřelý e-mail, napište na adresu secure@service.osu.cz a klidně se s námi poraďte.

ING. PAVEL POMEZNÝ
CIT, BEZPEČNOST IS/ICT

Pozvánka na koncerty

Absolventské koncerty studentů Institutu pro umělecká studia – hudební umění se uskuteční v Univerzitní aule OU, Českobratrská 16, v Ostravě, vždy v 18.30 hodin.

1. 3. 2006 Dariusz Wiśmiewski – klarinet

21. 3. 2006 Tomáš Kudlubiec – housle

22. 3. 2006 Daniel Kloda – viola

23. 3. 2006 Marek Smetka – klarinet

4. 4. 2006 Jana Dostálová – flétna

7. 4. 2006 Michaela Ripková – housle

11. 4. 2006 Veronika Velecká – housle

Filmový klub „SLUNEČNICE SE DIVÍ“

vždy v úterý v 17.45 hodin v učebně E 24 (budova E, vchod z ulice Čsl. legií)

PROGRAM – letní semestr 2006

Mozartovské jubileum

✪ **14. února – Amadeus (Director‘ Cut)**
(Miloš Forman, USA, 2001 (1984), 180 min., anglicky s českými titulky)
Dvorní skladatel císaře Josefa II. Antonio Salieri jako žárlivý a všehoschopný intrikán, který je rozhodnut zničit geniálního zhýralce Mozarta.

✪ **21. února – Die Zauberflöte (The Magic Flute)**
(záznam operního představení z Royal Opera House, 2003, 170 min., německy s anglickými titulky)
Poslední Mozartova opera na libreto Emanuela Schikanedera a Karla Ludwiga Giesekeho. Pohádka s komickými prvky, milostný příběh, nebo dílo plné zednářských symbolů?

Český film 1945–1970

✪ **28. února – Siréna**
(Karel Steklý, ČS, 1947, 83 min.)
Kladno roku 1889. Osudy rodiny hutníka Hudce v době stávky a dělnických bouří proti majiteli dolů Bacherovi. Jeden z prvních mezinárodních úspěchů zestátněné československé kinematografie. Film vznikl podle dvou kapitol stejnojmenného románu Marie Majerové.

✪ **7. března – Slepice a kostelník**
(Oldřich Lipský, Jan Strejček, ČS, 1950, 100 min.)
Vlasta Burian jako přihlouplý kostelník Kodýtek, kterého kulak Voznica svedl k záškodnickým akcím proti družstvu a šíření pomlouvačných letáků. Jejich činnost však skončí fiaskem a úspěšní družstevníci mohou vesele slavit na dožínkách. Podprůměrná komedie, která neseděla režisérovi ani hercům.

✪ **14. března – Proti všem**
(Otakar Vávra, ČS, 1957, 113 min.)
Bitva na Vítkově roku 1420. Závěrečný díl filmové trilogie (Jan Hus, Jan Žižka) inspirované dílem Aloise Jiráska. Husité jsou tu ovšem v duchu doby i Nejedlého interpretace národních dějin chápáni především jako předchůdci komunistického hnutí.

Aktuálně na www.mujweb.cz/www/toponyms

Uzávěrka dalšího čísla je v **pátek 3. března 2006 do 10.00 hod.**

Listy Ostravské univerzity, č. 2/2006, roč. 14 ● Vydává Ostravská univerzita, č. registrace MMO - 74/93-PP ● Internet: http://www.osu.cz ● Kontaktní adresa: Dvořákova 7, 701 03 Ostrava 1, tel.: 596 160 139, fax: 596 118 216 ● e-mail: jirina.vecerova@osu.cz ● Redakční rada: Jiřina Večeřová - šéfredaktorka; PaedDr. Milena Frydrychová, prof. RNDr. Erika Mechlová, PhDr. Šárka Zedníčková, Ph.D., Mgr. Ivana Gejgušová, Mgr. Kateřina Sobotíková, Mgr. Jarmila Kristiníková a Veronika Langrová ● Grafické zpracování a tisk: Repronis Ostrava ● Náklad 1200 výtisků ● ZDARMA
Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s.p., odštěpným závodem Severní Morava, čj.: 2263/98-P/1 ze dne 18. 9. 1998

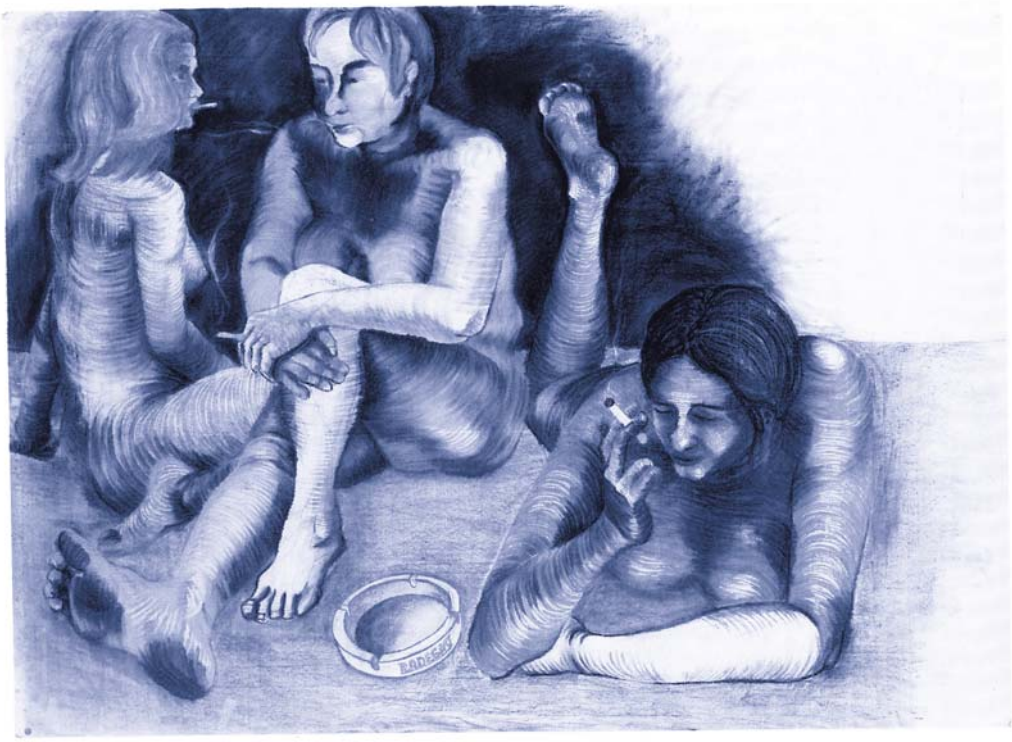

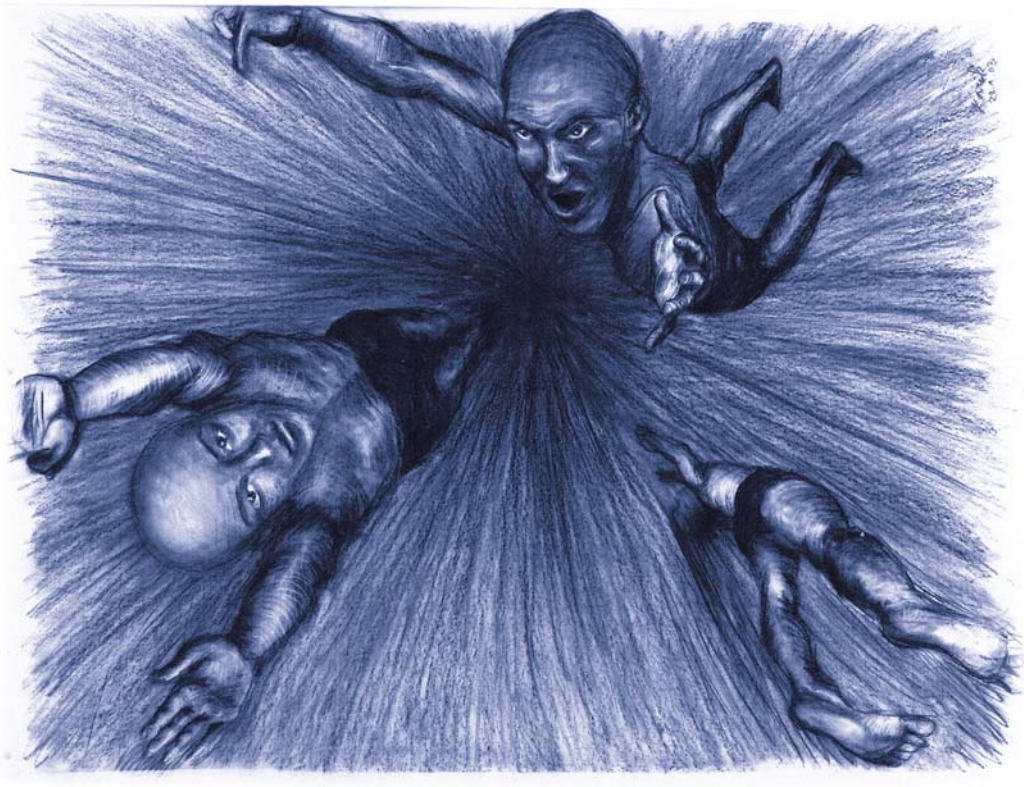

Kresby ▲ Hany Šuranské a ▼ Lukáše Kavika z Ateliéru kresby Institutu pro umělecká studia